

Briuselis, 2025 m. gegužės 21 d.
(OR. en)

9018/25

COMPET 378
MI 303
ENFOCUSTOM 87
ENER 147
DIGIT 94
IND 151
EMPL 195
TRANS 196
ENV 382

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. gegužės 21 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 500 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Bendroji rinka – Europos vidaus rinka neapibrėžtame pasaulyje Strategija, kurią įgyvendinant siekiama bendrosios rinkos paprastumo, vientisumo ir tvirtumo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 500 final.

Pridedama: COM(2025) 500 final

Briuselis, 2025 05 21
COM(2025) 500 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Bendroji rinka – Europos vidaus rinka neapibrėžtame pasaulyje

**Strategija, kurią įgyvendinant siekiama bendrosios rinkos paprastumo, vientisumo ir
tvirtumo**

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Bendroji rinka – Europos vidaus rinka neapibrėžtame pasaulyje

Strategija, kurią įgyvendinant siekiama bendrosios rinkos paprastumo, vientisumo ir tvirtumo

Bendroji rinka yra Europos vidaus rinka. Tai galingas ekonomikos augimo, klestėjimo ir solidarumo katalizatorius. Europos rinka, kurios BVP siekia 18 trln. EUR¹, yra antra pagal dydį ekonomika pasaulyje, sudaranti beveik 18 proc. pasaulio ekonomikos² ir užtikrinanti ES mastą, stiprumą ir lankstumą. Europos rinka suburia 30 valstybių³, 450 mln. vartotojų ir 26 mln. įmonių⁴ ir suteikia galimybę naudotis įvairiais produktais, paslaugomis ir investavimo galimybėmis. Joje užtikrinama pusiausvyra – galimybės įmonėms ir piliečiams, taip pat darbuotojų ir vartotojų apsauga. Joje taip pat užtikrinamas stabilumas ir nuspėjama investicijų ir verslo aplinka, grindžiama teisinės valstybės principu. Europos rinka įkūnija socialinės rinkos ekonomikos, kurioje užtikrinama tiek laisvė, tiek gerovė visiems, vertybes.

Bendrojoje rinkoje kuriama gerovė ir ji yra svarbiausia mūsų konkurencingumo varomoji jėga. Dėl jos ES BVP padidėjo bent 3–4 proc.⁵ ir joje sukurta 3,6 mln. darbo vietų⁶, o tai labai naudinga visoms valstybėms narėms. Baigus kurti bendrąją rinką, jau pasiekta nauda padvigubėtų⁷. Siekdami reaguoti į geopolitinius iššūkius, turime išnaudoti visą savo Europos rinkos potencialą, kad didintume produktyvumą viršydami lėtą 1 proc. augimo tendenciją⁸. Remdamiesi Enrico Letta, Mario Draghi ir Sauli Niinistö vertinimais, turime juo pasinaudoti, kad atgautume konkurencingumą⁹, kurio reikia siekiant apsaugoti Europos socialinį modelį,

¹ Eurostatas (2024), [Gross domestic product at market prices \(„Bendrasis vidaus produktas rinkos kainomis“\)](#).

² TVF, Pasaulio ekonomikos prognozė, 2024 m. spalio mėn.

³ Bendroji rinka apima 27 ES valstybes nares ir tris ELPA narėmis esančias EEE valstybes (Islandiją, Lichtenšteiną ir Norvegiją) – iš viso 30 dalyvaujančių šalių.

⁴ Nuo 2023 m. lapkričio mėn. Eurostato verslo struktūros statistika taip pat apima duomenis apie papildomas NACE sekcijas (K, P, Q, R ir S96 sekcijas). Šie papildomi NACE sektoriai apima įmones, veikiančias tokiuose sektoriuose kaip finansinė ir draudimo veikla, švietimas, žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas. Įtraukus šias papildomas NACE sekcijas, 2023 m. Eurostato duomenimis ES yra apie 32 mln. įmonių. [Įmonės pagal išsamią NACE 2 red. veiklą ir specialius suvestinius rodiklius](#), 2023 m. Šaltinis: Eurostatas.

⁵ Strathof et al. (2008); Mayer et al. (2018); Mion and Ponattu (2019).

⁶ Muller et al. (2017).

⁷ Fontagné and Yotov (2025). Darant prielaidą, kad 75 proc. sėkmingiausiai sumažėjusių dvišalės prekybos sąnaudų tam tikroje pramonės šakoje pasireiškė visose bendrosios rinkos pramonės šakose.

⁸ 2023 m. ES darbo našumo atotrūkis nuo JAV buvo 22 %, vertinant pagal perkamąją galią, pakoreguotą BVP per dirbtą valandą. Europos Komisija: 2025 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita.

⁹ Enrico Letta pranešimas „Much more than a market“ („Daug daugiau nei rinka“).

remti perėjimą prie švarios energijos¹⁰, taip pat užtikrinti mūsų strateginį suverenumą¹¹ ir saugumą¹².

Nors pasaulis išgyvena ekonominio netikrumo, kurį lemia geopolitiniai iššūkiai ir įtampa prekybos srityje, laikotarpį, Europos rinka yra mūsų stabilumo ir atsparumo pagrindas. Ji sudaro sąlygas atlaikyti sukrėtimus ir apsaugoti ES įmones nuo pasaulinio netikrumo ir rinkos rizikos. Europiečiai yra vieni kitų pagrindiniai partneriai, kurie valstybėse narėse ir regionuose keičiasi Europoje pagamintais produktais ir paslaugomis. Bendroji rinka yra labai svarbi siekiant didinti konkurencingumą žemyno mastu milžinų pasaulyje ir yra labai svarbi siekiant įgyvendinti dabartinės Komisijos Šiaurinės žvaigždės „Konkurencingumo kelrodis“ veiksmus¹³. Pašalinus likusias kliūtis ir plečiant bendrąją rinką sudaromos geresnės sąlygos patekti į rinką, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir novatoriškoms bei veiklą plečiančioms įmonėms, ir užtikrinamas didesnis pasirinkimas mažesnėmis kainomis. Tokia padėtis turi būti dar labiau skatinama. Siekiant ją užtikrinti, reikia plėtoti Europos rinką mažinant kliūtis, trukdančias sklandžiam prekių, paslaugų, žmonių ir kapitalo judėjimui. Taip pat reikia stiprinti Europos vertės grandines, investicijų ir eksperimentinių rinkų verslo modelius ir naudoti mūsų turimas priemones, įskaitant viešuosius pirkimus. Įgyvendinant tvirtą sanglaudos politiką kartu su veiksminga bendrąja rinka galima garantuoti tikrą įtrauktį visoje ES ir užtikrinti, kad visi galėtų klestėti vietoje, kurią vadina namais.

Būtina atgaivinti paprastos, teisingos ir vientisos bendrosios rinkos viziją. Šios vizijos pagrindas – sutartis su įmonėmis ir piliečiais: daugiau laisvo judėjimo bendrojoje rinkoje, daugiau apsaugos ir įgalėjimo Europos rinkoje. Siekiant užtikrinti šį pagrindą reikia konkrečios ir sparčios pažangos įgyvendinant svarbius politikos projektus, visų pirma susijusius su kapitalo, skaitmeninėmis, energetikos ir telekomunikacijų rinkomis, ir įgyvendintinas politikos priemones, kurių būtų laikomasi ir kurių vykdymas būtų užtikrinamas Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Nors tai visada buvo siekis, dabar jis turi būti nuosekliau verčiamas realybe. Atsižvelgiant į dabartines pasaulines aplinkybes, būtina politinė valia visam laikui pašalinti likusias kliūtis – reikės užtikrinti atskaitomybę Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, taip pat atskaitomybę tarp šių lygmenų. Būtina laikytis naujo požiūrio, kad šį kartą būtų galima pasiekti visapusiškų rezultatų. Ir tai padaryti nepridedant papildomų taisyklių. Tačiau užuot nustačius jiems papildomus užmojus ir įsipareigojimus, siekiant užtikrinti veikimą visais lygmenimis, atėjo laikas užtikrinti, kad veiktų Europos rinka. Atėjo laikas rinktis Europą.

Naujas Europos rinkai taikytinas metodas

Šioje strategijoje pateikiamas naujas požiūris į tolesnį Europos rinkos plėtojimą. Jį sudaro toliau pateikti ramsčiai.

¹⁰ „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“, COM(2025) 85.

¹¹ Mario Draghi pranešimas „The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe“ („Europos konkurencingumo ateitis. Europos konkurencingumo strategija“).

¹² Sauli Niinistö pranešimas „Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness“ („Saugiau kartu. Europos civilinio ir karinio pasirengimo ir parengties stiprinimas“).

¹³ COM(2025) 30.

Mažiau kliūčių – bendromis ir tikslinėmis pastangomis pašalinti žalingiausias bendrosios rinkos kliūtis (dėti dvigubas pastangas siekiant įveikti „Siaubingąjį dešimtuką“ („Terrible Ten“)). Vis dar yra pernelyg daug kliūčių, stabdančių bendrosios rinkos potencialą, o tai daro neigiamą poveikį prekybai ir investicijoms¹⁴. Visos šios kliūtys turi būti ir bus šalinamos. Tačiau tam turime sutelkti dėmesį. Todėl šioje strategijoje siūlome pirmiausia šalinti 10 žalingiausių bendrosios rinkos kliūčių.

Didesni užmojai – naujas požiūris į Europos paslaugų rinkų stiprinimą. Siekiant didesnių užmojų ir didesnio suderinimo, reikia naujo požiūrio į Europos paslaugų rinkų pagyvinimą. Reikia skubiai plėtoti dinamiškesnę paslaugų rinką, pripažįstant jos esminį vaidmenį. Siūlomas sektorinis požiūris bus taikomas konkretiems paslaugų sektoriams, kurie galėtų sukurti didžiausią ekonominę pridėtinę vertę ir yra svarbūs dvejopai pertvarkai. Jau seniai laikas jį taikyti.

Daugiau dėmesio (mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), įskaitant novatoriškus startuolius ir veiklą plečiančias įmones). MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms reguliavimo ir administracinės rinkos susiskaidymas daro didžiausią poveikį, o daugiausia naudos jos gautų iš labiau integruotos Europos rinkos. Šioje strategijoje siūlomi veiksmai, kuriais MVĮ sudaromos sąlygos kuo geriau pasinaudoti savo Europos rinka. Ji bus papildyta specialia strategija startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms.

Veiksmingesnė skaitmenizacija – valstybės narės ir ES turi dirbti sinchroniškai. Dėl skaitmenizacijos gali būti paskatintas bendras administravimas ir paspartintas verslo veiklos vykdymas ES. Taigi taikant skaitmenines priemones sudaromos sąlygos optimaliam bendrosios rinkos veikimui ir jos yra labai svarbios siekiant veiksmingo ir efektyvaus politikos įgyvendinimo. Tai neatsiejama nuo Europos supaprastinimo siekio.

Didesnis supaprastinimas – nedelsiant imtis veiksmų siekiant sumažinti biurokratizmą ir užtikrinti visapusišką paprastumą. Prie šios strategijos pridedamu bendruoju dokumentų rinkiniu atsižvelgiama į įmonių lūkesčius: įtraukti mažas vidutinės kapitalizacijos įmones, kad būtų galima pritaikyti reglamentavimą prie jų poreikių, pereiti nuo dokumentais pagrįstos prie duomenimis grindžiamos bendrosios rinkos ir pateikti ekstremaliosios situacijos sprendimą produktams, kuriems reikia patekti į rinką. Apskritai turėtume siekti supaprastinimo, dėl kurio sumažėtų sąnaudos, padidėtų našumas ir pagerėtų bendrosios rinkos veikimas, kartu išlaikydami savo užmojus klimato ir tvarumo bei socialinės atsakomybės srityse. Kad bendrojoje rinkoje būtų lengva augti ir užsiimti verslu, reikia taikyti paprastas taisykles¹⁵. Principas „1 in, 27 out“ („1 naujas teisės aktas, 27 panaikinti“) turėtų būti pagrindinis mūsų bendrosios rinkos principas.

Veiksmingesnis įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas – už gerą mūsų Europos rinkos veikimą bendrai atsako ES ir valstybės narės. Ji grindžiama pažangiu sutartos politikos įgyvendinimu ir vykdymo užtikrinimu, o tam reikia tvirtų institucijų ir pagarbos teisinės valstybės principui. Labai svarbu veiksmingai užtikrinti sutartų taisyklių vykdymą. Tam reikia imtis aktyvių veiksmų siekiant užkirsti kelią naujų kliūčių atsiradimui, bendradarbiauti aiškinant ir taikant taisykles ir prireikus imtis teisinių taisomųjų veiksmų, kad būtų sukurta

¹⁴ Europos Komisija: metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita, COM(2025) 26.

¹⁵ „Paprastesnė ir greitesnė Europa. Komunikatas dėl įgyvendinimo ir supaprastinimo“, COM(2025) 47.

stabili veiklos aplinka, kurioje teisės aktai būtų taikomi veiksmingai ir vienodai, suteikiant ES ir jos valstybėms narėms konkurencinį pranašumą. Taip pat reikia imtis ryžtingų vykdymo užtikrinimo veiksmų, įskaitant sistemingesnes pažeidimo nagrinėjimo procedūras.

Didesnė atsakomybė – aktyvesnis politinis ir nacionalinis dalyvavimas. Mums reikia didesnės nacionalinės atsakomybės ir rimto visų subjektų visais valdžios lygmenimis įsipareigojimo. Valstybės narės raginamos užkirsti kelią naujų kliūčių atsiradimui, *inter alia*, kai perkelia ES taisykles į nacionalinę teisę, ir šalinti reguliavimo ir administracines kliūtis regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis. Labai svarbu įvertinti nacionalinių priemonių projektų atitiktį ES teisei ir užtikrinti šių priemonių skaidrumą kitų valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu.

Didesnė sinergija – ES išlaidų paradigmos pokytis. Šiuo metu beveik nėra tiesioginio ryšio tarp ES išlaidų (daugiausia sutelktų į investicijas) ir valstybių narių vykdomų reguliavimo reformų, kuriomis siekiama pašalinti bendrosios rinkos kliūtis arba skatinti Europos verslo modelius ir vertės grandines. ES biudžetas, kaip atspirties taškas skatinant nacionalines reformas, kuriomis siekiama bendrosios rinkos politikos tikslų, turi daug potencialo. Jį vykdamas būtų galima paskatinti ES *acquis* įgyvendinimą aktyviau nei dabar, pavyzdžiui, remiant investicijas, kuriomis siekiama šalinti administracines kliūtis, be kita ko, teikiant paramą, sutelktą į ES įmones, darbo vietas ir komponentus.

Didesnė apsauga – apsaugoti nuo nesąžiningos prekybos praktikos. Bendrosios rinkos dydis, jos gebėjimas absorbuoti sukrėtimus ir aukšti socialiniai, aplinkos ir su vartotojais susiję standartai apsaugo ES piliečius ir įmones, susiduriančius su didėjančiu tarptautiniu netikrumu. Aukšto lygio vartotojų apsaugos užtikrinimas yra labai svarbus gerai veikiančiai bendrajai rinkai ir būtinas siekiant užtikrinti vartotojų pasitikėjimą, teisinį tikrumą ir vienodas sąlygas įmonėms. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Europos rinka, prireikus veiksmingai naudojant prekybos apsaugos priemones, yra stabilizavimo ir atsparumo šaltinis, galintis apsaugoti ES įmones nuo prekybos sutrikimų ir sumažinti priklausomybę nuo išorės subjektų, ypač kai ji remiama vidaus vartojimą ir investicijas skatinančia politika.

1 skyrius. Šalinti kliūtis – dėti dvigubas pastangas siekiant įveikti „Siaubingąjį dešimtuką“

Remdamasi išsamiomis konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais¹⁶, Komisija nustatė bendrosios rinkos kliūčių – „Siaubingojo dešimtuko“, – kurias ji turi pašalinti pirmiausia, rinkinį. Dažnai šios kliūtys yra nenumatyta svarbių politikos lygmens sunkumų pasekmė. Todėl kliūčių šalinimas nekelia abejonių dėl įsipareigojimo įgyvendinant bendrąją rinką laikytis aukštų socialinių ir aplinkos apsaugos standartų, kuriais apsaugomi piliečiai ir darbuotojai.

1. Pernelyg sudėtingos ES taisyklės

ES politika ir teisės aktai yra labai svarbūs kuriant bendrąją rinką ir užtikrinant jos patrauklumą įmonėms, investuotojams ir vartotojams. Labai dažnai bendroji rinka kuriama taikant vieną taisyklių rinkinį, pagal kurį viena ES masto taisyklė pakeičia 27 nacionalines taisykles. Tačiau kartais ES *acquis* gali tapti sudėtinga ir dubliuotis, todėl galimos didelės

¹⁶ [Konsultacijų veiklos, susijusios su bendrosios rinkos strategija, apibendrinamoji ataskaita.](#)

reikalavimų laikymosi išlaidos arba kita administracinė našta, kurios galima išvengti. Siekdama spręsti šią problemą, Komisija, glaudžiai konsultuodamasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, atlieka viso ES *acquis* testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Todėl siūlome keletą bendrųjų supaprastinimo dokumentų rinkinių, iš kurių vienas priimamas kartu su šia strategija. Šiuo ketvirtuoju bendroju dokumentų rinkiniu bus palengvinta našta ES įmonėms, nes MVI taikomos išimtys bus taikomos ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, bus panaikintos prievolės pateikti popierinius gaminių atitikties dokumentus, įmonėms bus suteikta galimybė pasirinkti pateikti naudojimo instrukcijas skaitmeniniu būdu ir bus rastas sprendimas dėl produktų, kurie negali patekti į rinką dėl standartų trūkumo. Bus pateikti tolesni pasiūlymai dėl bendrųjų dokumentų rinkinių, įskaitant pasiūlymą dėl bendrojo skaitmeninio dokumentų rinkinio, kuriuo siekiama supaprastinti bendrosios rinkos teisės aktus, taip pat ir skaitmenizacijos srityje, ir pasiūlymą dėl bendrojo aplinkos apsaugos dokumentų rinkinio, kad visų pirma būtų lengviau laikytis didesnės gamintojo atsakomybės įsipareigojimų taip, kad nebūtų sukurta naujų rinkos kliūčių. Atliekant konkurencingumo patikrą, kuri yra pagrindinė poveikio vertinimo dalis, taip pat bus užtikrinama, kad taikant naujus ES teisės aktus nebūtų sukurta naujų kliūčių, papildančių kliūčių šalinimo procesą nacionaliniu lygmeniu, nes veikianti bendroji rinka yra labai svarbi mūsų konkurencingumui stiprinti.

Gausios ir įvairios reguliavimo institucijos ir agentūros gali prisidėti prie to, kad bus kuriami nevienalyčiai reikalavimai ir sudėtingos procedūros. Pagerinus institucijų ir valstybių narių veiksmų nuoseklumą ir suderinimą, būtų lengviau vykdyti veiksmingesnę ir paprastesnę rinkos dalyvių priežiūrą ir taikyti atitinkamas taisykles¹⁷.

Būsimomis teisėkūros iniciatyvomis – tiek naujais ES teisės aktais, tiek galiojančių ES teisės aktų pakeitimais – bus siekiama nustatyti paprastesnes taisykles. Vienas iš pavyzdžių – ES viešųjų pirkimų taisyklės, kuriomis siekiama skatinti skaidrumą ir tarpvalstybinį darbų, produktų ir paslaugų pirkimą. Tačiau kai kurių iš šių taisyklių sudėtingumas ir susiskaidymas atgraso viešuosius pirkėjus nuo viso priemonių rinkinio naudojimo, o įmonės – dalyvauti tarpvalstybiniuose konkursuose ir trukdoma pasinaudoti viešųjų pirkimų strateginių investicijų galimybėmis.

Nustatyti paprastas ir suderintas taisykles ypač svarbu pagrindiniuose strateginiuose sektoriuose, pavyzdžiui, gynybos sektoriuje. Atsižvelgiant į geopolitinę aplinką, reikia skubiai supaprastinti ir koordinuoti galiojančias taisykles ir procedūras, siekiant spręsti Europos gynybos rinkos susiskaidymo problemą, sudaryti palankesnes sąlygas reikiamoms investicijoms ir didinti Europos gynybos pramonės parengtį ilguoju laikotarpiu. Siekdamas šio tikslo, kaip nustatyta Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m., valstybės narės turi daug investuoti į gynybos pajėgumus ir įsigyti gynybos sistemas, kad būtų pašalintos ypatingos svarbos pajėgumų spragos. ES gynybos rinkai būdinga tai, kad nėra masto ekonomijos, nacionaliniai subjektai dažnai daugiausia aptarnauja savo vidaus rinkas, ilguoju laikotarpiu trūksta investicijų, susiduriama su neveiksmingumu ir priklausomybe nuo ne ES tiekėjų¹⁸. Sukūrus visapusiškai veikiančią ES masto gynybos įrangos rinką, kurioje valstybės narės pasitikėtų viešaisiais pirkimais, subrangos sutartimis ir pirkimu iš kitų valstybių narių,

¹⁷ Mario Draghi pranešimas „The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe“ („Europos konkurencingumo ateitis. Europos konkurencingumo strategija“).

¹⁸ Kaip nurodyta Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m. (JOIN(2025) 120), pirmasis žingsnis bus pasiūlymas dėl bendrojo supaprastinimo iki 2025 m. birželio mėn.

kaip pasitiki pirkimu nacionalinėje rinkoje, būtų užtikrinta prieiga prie gynybos produktų, komponentų ir atsarginių dalių, užtikrinant tiekimo saugumą krizės metu. Tai padės didinti Europos saugumą, gynybos pajėgumus ir savarankiškumą. Be to, siekiant sukurti eksperimentines rinkas, reikalingi bendri ir tarpvalstybiniai viešieji pirkimai. 2026 m. numatytame ES direktyvos viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje peržiūros procese bus atsižvelgta į Konkurencingumo kelrodžio rekomendaciją nustatyti Europos pirmenybę, kuri gali būti nustatyta tik veikiančioje ES masto gynybos įrangos rinkoje, kurioje būtų sudarytos vienodos sąlygos ir sąžininga konkurencija tarp ES įmonių.

Statybos sektoriuje dėl suderintų su kaina nesusijusių kriterijų trūkumo ES viešuosiuose pirkimuose sukuriama netikrumas ir didelė administracinė našta įmonėms, norinčioms dalyvauti konkursuose keliose šalyse. Nors kai kurios valstybės narės nustatė reikalavimus sumažinti naudojant pagrindines medžiagas, tokias kaip plieną ir cementą, išmetamą anglies dioksido kiekį, kitos šalys apsiribojo savanoriškais rekomendacijomis ir nenustatė konkrečių tikslų arba juos nustatė skirtingus. Dėl šio nenuoseklumo įmonėms, ypač MVI, siūlančioms mažo anglies dioksido kiekio produktus, sunku vykdyti konkursų procedūras ir pasinaudoti galimybėmis įvairiose rinkose.

Veiksmai:

- priimti bendruosius supaprastinimo dokumentų rinkinius siekiant sumažinti nereikalingą našta, kad būtų užtikrintas veiksmingas politikos tikslų, pavyzdžiui, bendrojo skaitmeninio dokumentų rinkinio, kuriuo siekiama racionalizuoti ir supaprastinti tam tikrus ES skaitmeninės srities *acquis* elementus, ir bendrojo dokumentų rinkinio, kuriuo siekiama supaprastinti didesnės gamintojo atsakomybės įsipareigojimų laikymąsi, įgyvendinimas (vykdoma);
- atlikti konkurencingumo patikras poveikio vertinimo etape, siekiant užtikrinti nuoseklumą bendrojoje rinkoje ir tolesnes inovacijas (vykdoma);
- peržiūrėti nacionalinių ir Europos agentūrų veiklą bendrosios rinkos srityje siekiant veiksmingai taikyti teisės aktus (2026 m. I ketv.);
- peržiūrėti viešųjų pirkimų sistemą, siekiant centralizuoti ir racionalizuoti jos fragmentuotas ir sudėtingas nuostatas, taip pat į ES viešuosius pirkimus integruoti tvarumo, atsparumo, socialinius ir, į viešuosius pirkimus, susijusius su tam tikromis technologijomis ir strateginiais sektoriais, Europos pirmenybės kriterijus, kartu užtikrinant konkurencingus konkursus (2026 m.);
- derinant su viešųjų pirkimų sistemos peržiūra, peržiūrėti Direktyvą dėl viešųjų pirkimų gynybos ir didesnės rizikos saugumo srityje¹⁹, siekiant supaprastinti ir suderinti viešųjų pirkimų gynybos srityje taisykles ir procedūras ir apsvastyti galimą Europos pirmenybę (2026 m.).

2. Nepakankama valstybių narių atsakomybė už bendrąją rinką

ES įmonės ir piliečiai nuolat praneša apie nacionalines taisykles, kuriomis neproporcingai ribojamos Sutartimis garantuojamos pagrindinės laisvės arba sukuriamos žalingos ekonomikai kliūtys bendrojoje rinkoje. Nacionalinėse taisyklėse dažnai nepakankamai atsižvelgiama į ES principus ir teisinės sistemas. Valstybės narės taip pat sukuria kliūtis ir suskaido bendrąją rinką dėl nepakankamo teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę, neteisingo,

¹⁹ Direktyva 2009/81/EB.

be reikalo nukrypstančio ar apsunkinančio ES teisės įgyvendinimo (perteklinio reglamentavimo).

Kaip niekad svarbu, kad bendroji rinka ir jos taisyklių vykdymo užtikrinimas būtų bendra atsakomybė ir politinis prioritetasis. Todėl Komisija ragina valstybes nares savo ministro pirmininko arba pirmininko kabinete paskirti aukšto lygio bendrosios rinkos šerpą, kuriam būtų suteikti įgaliojimai visų valdžios institucijų atžvilgiu. Šerpas turėtų skatinti taikyti bendrosios rinkos taisykles ir atlikti aktyvų vaidmenį užkirsdamas kelią nacionalinėms reguliavimo ir administracinėms bendrosios rinkos kliūtims ir jas šalinti. Šerpai taip pat turėtų bendradarbiauti tarpusavyje, spartindami kliūčių šalinimą visoje bendrojoje rinkoje. Siekiant palengvinti bendradarbiavimą, Komisijos vykdomasis pirmininko pavaduotojas, atsakingas už bendrąją rinką, arba jos atstovas paragins aukšto lygio bendrosios rinkos šerpus reguliariai susitikti.

Siekiant suteikti daugiau galių Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupei (SMET)²⁰, taip pat reikia politinio stiprinimo. Kasmetinis aukšto lygio politinis susitikimas, kuriame dalyvaus už bendrąją rinką atsakingi valstybių narių ministrai, aukšto lygio bendrosios rinkos šerpai ir už bendrąją rinką atsakingas Komisijos vykdomasis pirmininko pavaduotojas, bus strategiškai orientuojamas į SMET darbą ir bus teikiama politinė parama bendrai nustatytiems kliūčių šalinimo sprendimams įgyvendinti²¹.

Niekas negali užkirsti kelią kurti naujas kliūtis bendrojoje rinkoje veiksmingiau nei valstybės narės. Valstybės narės yra atsakingos už tai, kad nacionalinės taisyklės atitiktų bendrosios rinkos taisykles jau pradiniam etape ir būtų sudarytos sąlygos piliečiams ir įmonėms visapusiškai pasinaudoti bendrosios rinkos teikiamais privalumais. Bendroji rinka yra kaip niekad svarbi, kaip ir išsamus visų nacionalinių taisyklių projektų proporcingumo vertinimas ir geresnis pranešimo mechanizmų naudojimas ES lygmeniu²². Tačiau 2022–2024 m. apie 15 proc. pateiktų pranešimų apie nacionalines taisykles arba jų projektus Komisijai kėlė susirūpinimą dėl to, kad jie gali sukurti kliūčių arba suskaidyti bendrąją rinką, ir paskatino Komisijos ir atitinkamų valstybių narių dialogus²³. Valstybės narės raginamos bendradarbiauti su Komisija siekiant užtikrinti, kad būtų išnaudotas visas esamų mechanizmų potencialas ir kad būtų atliekamas patikimas nacionalinių priemonių projektų proporcingumo vertinimas, kad Komisija, kitos valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai galėtų veiksmingai keisti informacija pradiniam etape, siekiant išvengti neproporcingų naujų kliūčių atsiradimo. Be to, Komisija įvertins, ar srityse, dėl kurių iki šiol netaikytas įpareigojimas pranešti, bendroji rinka buvo labiau susiskaidžiusi ir ar tai, kad netaikomos pareigos pranešti, labai trukdo

²⁰ SMET suburiamos valstybių narių tarnybos ir Komisija ir daugiausia dėmesio skiriama konkrečių kliūčių, trukdančių piliečiams, ES įmonėms ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kurie siekia pasinaudoti bendrosios rinkos teikiamais privalumais, bendrosios rinkos laisvėms šalinimui. Daugiau informacijos apie SMET pateikiama 5 skyriuje „Užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrosios rinkos taisyklių“ ir [specialioje SMET interneto svetainėje](#).

²¹ Pavyzdžiui, iki šiol SMET nariai negalėjo įtikinti savo kolegų iš atsakingų institucijų įdiegti pakankamai gerosios praktikos, pagal kurią visoms įmonėms būtų lengviau atsidaryti banko sąskaitą savo valstybėje narėje. Šiuo metu iš 5 geriausių praktikos pavyzdžių kiekvienoje valstybėje narėje iš viso įgyvendinta 40 proc., svarstoma 22 proc. pavyzdžių, o į 24 proc. pavyzdžių neatsižvelgiama (apie 13 proc. pavyzdžių neturima informacijos). Aukšto lygio politinis susitikimas turėtų padidinti siūlomų sprendimų įsisavinimą.

²² Daugiau informacijos apie prevencines priemones pateikta 5 skyriuje „Užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrosios rinkos taisyklių“.

²³ Remiantis Komisijos statistiniais duomenimis, susijusiais su pranešimais pagal Bendrosios rinkos skaidrumo direktyvą (Direktyva (ES) 2015/1535) ir Paslaugų direktyvą (Direktyva 2006/123/EB).

sklandžiam bendrosios rinkos veikimui. 2026 m. pabaigoje Komisija įvertins padėtį ir tuo remdamasi nuspręs, ar pasiūlyti teisėkūros priemonių, kad būtų pašalintos spragos ir sustiprintas prevencijos valdymas.

Komisija į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą taip pat įtrauks bendrosios rinkos aspektą ir bendradarbiauja su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, kad spręstų su teisinės valstybės principo taikymu susijusias problemas, darančias poveikį tarpvalstybinę veiklą vykdančioms įmonėms, ypač MVĮ.

Valstybė narė nustato sertifikavimo schemą verslininkams, norintiems įrengti atsinaujinančiųjų išteklių energiją naudojančius įrenginius arba padidinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą, kad tų paslaugų gavėjai gautų viešąją finansinę paramą. Pastaraisiais metais buvo įgyvendintos įvairios viešosios pagalbos priemonės, skirtos pastatų renovacijai atlikti ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją naudojančioms įrenginiams įrengti, dažnai reikalaujančių, kad jomis naudotųsi verslininkas, turintis šį specialų sertifikatą. Taigi sertifikatas tapo sąlyga patekti į didelę šios valstybės narės pastatų renovacijos rinkos dalį. Sertifikavimo schemeje yra kelios sąlygos, kurios viršija Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje suderintas sąlygas ir kelia didelių prieigos problemų toje valstybėje narėje neįsisteigusioms įmonėms.

Veiksmai:

- sušaukti pirmąjį aukšto lygio bendrosios rinkos susitikimą (2025 m. IV ketv.);
- surengti pirmąjį SMET metinį aukšto lygio politinį susitikimą (2025 m. IV ketv.);
- pasiūlyti Bendrosios rinkos kliūčių prevencijos aktą (prireikus 2027 m. III ketv., remiantis esamų prevencinių priemonių veikimo vertinimu).

3. Sudėtingas verslo steigimo ir vykdymo procesas

Bendrovių steigimo ir jų veiklos vykdymo procesai visoje ES tebėra sudėtingi ir brangūs dėl valstybėse narėse taikomų teisinių taisyklių susiskaidymo. Įmonės, visų pirma startuoliai, atkreipia dėmesį į taisyklių susiskaidymą visoje ES ir pabrėžia, kad įmonių steigimo ir investavimo į jas procedūros nėra pakankamai skaitmenizuotos, paprastos ir greitos, trukdančios įmonėms sėkmingai plėsti veiklą ES. Ir E. Letta pranešime, ir M. Draghi pranešime pateikiamas daug žadantis primygtinis raginimas sukurti 28-ąjį režimą²⁴, skirtą įmonėms visoje bendrojoje rinkoje veikti – jis sudarytų sąlygas dideliems užmojams ir inovacijoms. Pagal 28-ąjį Europos lygmens režimą bus nustatytas bendras taisyklių rinkinys, galbūt palaipsniui ir modulinio būdu. Jis apimtų ES įmonių teisinę sistemą, grindžiamą standartiškai skaitmeniniais sprendimais, ir padės įmonėms įveikti kliūtis steigiantis ir veikiant visoje bendrojoje rinkoje. Šiuo tikslu bus supaprastintos taikytinos taisyklės ir sumažinta nesėkmės kaina, nes bus sprendžiami konkretūs atitinkamų teisės sričių aspektai, įskaitant nemokumą, darbo ir mokesčių teisę. Pagal šį režimą bus nagrinėjamos galimybės sudaryti sąlygas įmonėms greičiau, geriausia per 48 valandas, įsisteigti Europoje, atsižvelgiant į Enrico Letta viziją dėl Europos verslo teisės kodekso.

Perdavus verslą naujai verslininkų kartai kuriamos galimybės ir išsaugomos darbo vietos. Verslo perdavimas – verslo atidavimas naujam savininkui, dažnai pakeičiant ir valdybą – gali būti sudėtingas ir turi atitikti konkrečius kiekvienos valstybės narės teisės aktus.

²⁴ ES konkurencingumo kelrodis, COM(2025) 30.

Verslo perdavimo apimtis Europoje didėja, tačiau įgyvendinant verslo perdavimo sistemą nepakankamai sprendžiamos esamos problemos²⁵.

Įmonė, kurios verslas auga, nusprendžia įsteigti nuolatinę buveinę kitose trijose valstybėse narėse, kad pritrauktų vietos klientų. Šiuo tikslu bendrovė pirmiausia turi įvertinti ir suprasti kiekvienos valstybės narės nacionalinę bendrovių teisę, kiekvienai bendrovei pasirinkti skirtingą nacionalinę teisinę formą ir pritaikyti kiekvienos bendrovės organizacinę struktūrą, kad ji atitiktų nacionalinius reikalavimus. Jei kalbos barjeras ir valstybės narės teisinės sistemos skirtumai yra dideli, bendrovei gali reikėti pasitelkti išorės konsultantą arba advokatą, o tai lemia ilgesnį procesą, išlaidas ir administracinę naštą, ypač MVI.

Veiksmai:

- nustatyti bendras taisykles, kurias taikant būtų sudarytos palankesnės sąlygos skaitmenizuotam įmonių steigimui ir veikimui visoje bendrojoje rinkoje (teisėkūros procedūra priimamas aktas dėl 28-ojo režimo, 2026 m. I ketv.);
- peržiūrėti Komisijos rekomendaciją dėl verslo perdavimo²⁶ (2025 m. IV ketv.).

4. Profesinių kvalifikacijų pripažinimas

Bendroji rinka yra unikali žmonių, turinčių įgūdžių ir kvalifikaciją, judėjimo sistema.

Kuo greičiau pripažįstamos profesinės kvalifikacijos, tuo lengviau piliečiams dirbti kitose valstybėse narėse, o paslaugų teikėjams – vykdyti tarpvalstybinę veiklą. ES teisėje numatyta, kad valstybės narės tarpusavyje pripažįsta kitoje ES šalyje įgytas profesines kvalifikacijas, kurias įgijus reikalaujama nuolat teikti reguliuojamas paslaugas. Kad išliktų konkurencinga pasaulyje, ES turi stiprinti savo gebėjimus pritraukti ir išlaikyti talentus, kurie gali padėti užpildyti įgūdžių trūkumą darbo rinkoje. Tačiau trečiųjų šalių piliečiai ir toliau susiduria su didelėmis kliūtimis, kad galėtų dirbti pagal profesijas, kurių kvalifikaciją jie turi.

Ilgos ir sudėtingos pripažinimo procedūros trukdo ES piliečiams užsiimti savo profesija kitose valstybėse narėse. Tai gali paskatinti juos eiti žemesnės kvalifikacijos pareigas ir padidinti dabartinių demografinių tendencijų poveikį darbo rinkai. Taikant skaitmeninius procesus galima paspartinti pripažinimo procedūras, kurios pernelyg dažnai vis dar vykdomos naudojant popierinius dokumentus. Remiantis naujausia Europos Audito Rūmų ataskaita, tik dvi valstybės narės numatė visiškai elektronines pripažinimo procedūras arba e. pašto naudojimą neprašydamos papildomų fizinių dokumentų²⁷.

Taikant automatinio pripažinimo procedūras galima greičiau ir veiksmingiau pripažinti profesines kvalifikacijas, tačiau jos taikomos tik nedaugeliui profesijų, visų pirma sveikatos priežiūros paslaugų srityje. Išplėtus automatinio pripažinimo procedūrų taikymo sritį taikant tokias priemones kaip esamos bendros mokymo sistemos, profesinių kvalifikacijų pripažinimas gali būti greitesnis ir veiksmingesnis. Įgyvendinant įgūdžių sąjungą²⁸ paskelbta įgūdžių perkeliavimo iniciatyva, kuria siekiama šalinti darbuotojų judumo kliūtis.

²⁵ „Assessment of framework conditions for business transfers in Member States“ („Verslo perdavimo valstybėse narėse pagrindinių sąlygų vertinimas“), MVI atstovų tinklas, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/60694?locale=lt>.

²⁶ 94/1069/EB: 1994 m. gruodžio 7 d. Komisijos rekomendacija dėl mažų ir vidutinių įmonių perdavimo.

²⁷ Europos Audito Rūmai, „Profesinių kvalifikacijų pripažinimas“; Specialioji ataskaita 10/2024.

²⁸ COM(2025) 90.

Specializuota inžinerijos bendrovė negalėjo įdarbinti aukštos kvalifikacijos techniko iš kitos valstybės narės dėl ilgų pripažinimo procedūrų ir prašymo pateikti techniko kilmės šalyje įgytą kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų patvirtintą vertimą.

Veiksmai:

- išnagrinėti ES teisės aktus, siekiant pašalinti darbuotojų judumo kliūtis;
- užtikrinti, kad profesinių kvalifikacijų pripažinimo procedūros būtų spartesnės ir veiksmingesnės dažniau naudojant skaitmenines priemones (2026 m. IV ketv.);
- palengvinti profesinių kvalifikacijų pripažinimą išplečiant automatinio pripažinimo sistemas, pavyzdžiui, taikant bendras mokymo programas (2026 m. IV ketv.);
- išnagrinėti ES teisės aktus, kad būtų nustatytos bendros trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų ir įgūdžių pripažinimo ir patvirtinimo taisyklės (2026 m. IV ketv.);

5. Ilgai užtrunkantis standartų nustatymas ir dėl to daromas neigiamas poveikis inovacijoms ir konkurencingumui

Standartai²⁹ yra neatsiejami nuo inovacijų ir yra atsparios, žaliosios ir skaitmeninės bendrosios rinkos pagrindas. Juos taikant užtikrinamas teisinis tikrumas, sudaromos palankesnės sąlygos naudotis naujomis technologijomis ir didinamas ES įmonių konkurencingumas pasaulyje. Tačiau mūsų standartizacijos sistemai sunku patenkinti rinkos ir politikos poreikius, visų pirma susijusius su savalaikiškumu, įtraukumu ir prieiga prie standartų. Įmonės susiduria su tuo, kad nėra darniųjų standartų arba jie pateikiami per vėlai, dėl to atsiranda išlaidų ir netikrumo, o tai trukdo jų konkurencingumui ir lėtina naujų technologijų diegimą bendrojoje rinkoje. Peržiūrėdama Standartizacijos reglamentą, Komisija sieks, kad ES darniųjų standartų sistema būtų parengta ateities iššūkiams. Atlikus peržiūrą bus padidinta standartizacijos proceso sparta ir lankstumas, užtikrintas suinteresuotųjų subjektų interesais grindžiamas procesas, kuriame proporcingai dalyvautų suinteresuotieji subjektai, visų pirma startuoliai, MVI, pilietinė visuomenė ir akademinė bendruomenė, pagerintos galimybės naudotis standartais ir sustiprintas ES, kaip pasaulinių standartų rengėjos, vaidmuo. Taip pat bus prisidedama prie veiksmingo ES gaminius reglamentuojančių teisės aktų sistemos, kuri yra bendrosios rinkos pagrindas, veikimo. Glaudžiai susiejant standartizaciją su Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų pastangomis, įskaitant metrologijos iniciatyvoje nustatytus pagrindinius matavimo vienetus, užtikrinamas laisvas paslaugų ir produktų judėjimas.

Kol kas taikant bendrąjį dokumentų rinkinį, priimtą kartu su šia strategija, Komisijai bus sudarytos sąlygos tais atvejais, kai dabartinė standartizacijos sistema nepasiekia rezultatų, nustatyti bendrąsias specifikacijas, kuriomis įmonės galėtų naudotis, kad įrodytų atitiktį teisiniams reikalavimams.

Įmonė kuria pažangiausias metodus grindžiamas bepiločių orlaivių sistemas, kurios nuo 2023 m. turi atitikti teisinius jų projektavimo, gamybos, techninės priežiūros ir naudojimo reikalavimus. Komisija paprašė Europos standartizacijos organizacijų parengti darniuosius standartus, kurie padėtų įmonėms įgyvendinti šiuos reikalavimus. Tačiau iki šiol sukurtas tik vienas standartas, o septyni standartai dar kuriami. Dėl to, kad šių standartų nėra, įmonė turėjo atlikti brangesnį atitikties

²⁹ t. y. darnieji standartai ir kiti Europos standartai, kuriais remiama ES teisė.

vertinimą, ir todėl susidūrė su teisiniu netikrumu ir administracine našta. Priešingu atveju šios išlaidos galėjo būti investuotos į inovacijas.

Veiksmi:

- sudaryti sąlygas Komisijai prireikus nustatyti bendrąsias specifikacijas (kartu su strategija priimtas pasiūlymas dėl bendrojo dokumentų rinkinio);
- peržiūrėti Standartizacijos reglamentą (teisėkūros procedūra priimamo akto pasiūlymas (2026 m. II ketv.)).

6. Suskaidytos taisyklės dėl pakuočių, ženklavimo ir atliekų

Gaminių etiketėse vartotojams pateikiama svarbi informacija apie saugą, tvarumą ir maistinę vertę. Tačiau dėl skirtingų su ženklavimu susijusių nacionalinių reikalavimų sunku prekiauti visoje bendrojoje rinkoje. Dėl skirtingų reikalavimų gamintojai verčiami kurti skirtingas produkto versijas skirtingoms rinkoms arba iš naujo paženklinėti ar net perpakuoti produktus, kai jie vežami iš vienos valstybės į kitą. Dėl gausėjančių ženklavimo reikalavimų taip pat sudėtingesnė darosi vartotojams teikiama informacija.

Rengiant ženklavimo taisykles turi būti derinamas poreikis užtikrinti, kad vartotojai jį gerai suprastų, su poreikiu mažinti rinkos kliūtis ir našta pramonei. Šios pusiausvyros bus siekiama įgyvendinant kelias iniciatyvas. Naujajame Pakuočių ir pakuočių atliekų reglamente numatyta sukurti suderintą pakuočių ženklavimą, susijusį su vartotojų atliekamų rūšiavimu, kuris bus patikslintas įgyvendinimo aktais. Komisija peržiūrės Tekstilės gaminių ženklavimo reglamentą, kad būtų išaiškintos taikytinos taisyklės, pašalintas susiskaidymas ir sudarytos sąlygos taikyti žaliąją priemonę, nustatant visiškai suderintą ir išsamų ženklavimo turinį fiziniame ir skaitmeniniame etiketėje. Ilgainiui skaitmeninis ženklavimas, grindžiamas duomenų saitais, pavyzdžiui, QR kodu, yra sprendimas siekiant supaprastinti vartotojų prieigą prie etikečių ir palengvinti reikalavimų laikymąsi ekonominės veiklos vykdytojams, nors esminė informacija, pavyzdžiui, saugos instrukcijos, vis tiek turėtų būti spausdinama ant gaminio. Skaitmeninės etiketės bus įtrauktos į skaitmeninį gaminio pasą³⁰ kaip skaitmeninę su produktu susijusios informacijos talpyklą, kaip jau numatyta, pavyzdžiui, naujajame Statybos produktų reglamente.

Turime sukurti bendrąją atliekų rinką. Pagrindinis didesnės gamintojo atsakomybės sistemų tikslas – reikalauti, kad gamintojai padengtų savo produktų gyvavimo ciklo pabaigos valdymo išlaidas ir taip prisidėtų prie perdirbimo ir žiediško. Tačiau tam tikros didesnės gamintojo atsakomybės sistemų ypatybės tapo viena iš kliūčių, apie kurias dažniausiai praneša tarpvalstybinę veiklą ES vykdančios įmonės. Nors didesnės gamintojo atsakomybės sistemos dažnai nustatomos pagal ES teisės aktus, dėl principų ir reikalavimų nevienodumo valstybėse narėse sukurtos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos labai skiriasi, reglamentavimas yra sudėtingas ir įmonėms tenka didelė administracinė našta. Visų pirma MVĮ taikomi nacionaliniai registravimo ir ataskaitų teikimo reikalavimai, įskaitant įpareigojimą kiekvienoje valstybėje narėje, kurioje gamintojas pateikia produktus rinkai, atskirai paskirti įgaliojimus

³⁰ Skaitmeninis gaminio pasas pirmą kartą nustatytas Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentu (TGEPR). Jis bus naudojamas kaip skaitmeninis informacijos saitas ir prie jo bus pridėtas ant gaminio nurodytas QR kodas, todėl nebereikės didelės apimties popierinių dokumentų. Jo techninis įgyvendinimas jau vyksta ir tikimasi, kad 2026 m. jis bus pradėtas taikyti pirmosioms produktų kategorijoms. Daugiau informacijos pateikiama skyriuje apie skaitmenizaciją.

atstovus, yra tikra kliūtis siekiant veikti visoje Europoje. Be to, nėra pakankamai išplėtoti ES masto atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijai ir šalutinių produktų statusas, kuriais nustatomos sąlygos, pagal kurias medžiagos ar objektai nebelaikomi atliekomis ir gali būti laikomi produktais, o tai lėmė bendrosios atliekų, antrinių medžiagų ir šalutinių produktų rinkos susiskaidymą. Valstybės narės nekoordinuotai patvirtino nacionalinius ar regioninius atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijus ir jie nėra paprastai pripažįstami kitose valstybėse narėse. Reikia dar labiau palengvinti ir paspartinti tarpvalstybinį atliekų žaliavų vežimą į perdirbimo įrenginius ir antrinių žaliavų gabenimą ES, šalinant šį susiskaidymą. Dėl to, kad nėra suderintos ES šalutinių produktų apibrėžties, taip pat trukdoma gamybos procesų žiediškučiai.

Kad galėtų parduoti apšvietimo įrangą visoje ES, įmonė turi vienu metu laikytis didesnės gamintojo atsakomybės prievolių trijose kategorijose: dėl pakuočių, elektroninės ir elektros įrangos bei baterijų. Kad galėtų parduoti gaminius trijose didelėse valstybėse narėse, įmonė turi atlikti 16 skirtingų registracijų, susijusių su didesnės gamintojo atsakomybės sistemomis, bendrauti su 10 skirtingų institucijų, vykdyti ilgus atskirus procesus, kuriems taikomi skirtingi reikalavimai, ir mokėti atskirus administravimo ir registracijos mokesčius. Užregistravus duomenis, kiekvienai sistemai taikomi skirtingi ataskaitų teikimo įpareigojimai ir dažnumas.

Veiksmai:

- suderinti ženklavimo taisyklės sektorių teisės aktais ir palengvinti skaitmeninio ženklavimo sprendimų diegimą naudojant skaitmeninį gaminio pasą (laipsniškas skaitmeninio gaminio paso diegimas, įskaitant galimą įtraukimą atliekant naujosios teisės aktų sistemos peržiūrą 2026 m. II ketv.);
- panaikinti iš didesnės gamintojo atsakomybės sistemų nepagrįstus įgaliotųjų atstovų reikalavimus ir sumažinti ataskaitų teikimo įpareigojimus, be kita ko, apribojant juos iki metinio dažnumo (2025 m. IV ketv., pasiūlymas dėl bendrojo dokumentų rinkinio);
- spręsti susiskaidymo, kurį lemia skirtingos nacionalinės didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, problemą toliau derinant, supaprastinant ir skaitmenizuojant, be kita ko, naudojant vieno langelio principu veikiančią skaitmeninę informacijos, registravimo ir ataskaitų teikimo sistemą (pagal pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Žiedinės ekonomikos akto³¹, 2026 m. IV ketv.);
- reformuoti nebelaikymo atliekomis ir šalutinių produktų kriterijus ir sukurti labiau suderintą, paprastesnę sistemą bendrojoje rinkoje, kad būtų pasiektas nebelaikymo atliekomis ir šalutinių produktų statusas. Palengvinti ES masto nebelaikymo atliekomis kriterijų priėmimą ir sudaryti sąlygas tokius kriterijus priimti prioritetinėms atliekų žaliavoms. Sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniam perdirbti skirtų atliekų žaliavų vežimui (pagal pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Žiedinės ekonomikos akto, 2026 m. IV ketv.).

7. Pasenusios suderintos gaminių taisyklės ir nepakankama gaminių atitiktis

ES gaminius reglamentuojančių teisės aktų sistema yra svarbus bendrosios rinkos turtas, nes pagal suderintas taisykles rinkai leidžiama pateikti daug įvairių produktų, kartu

³¹ Rengiant Žiedinės ekonomikos aktą bus remiamasi diskusijomis švarios pramonės dialogo dėl žiediško klausimais, ypatingą dėmesį skiriant bendrajai rinkai.

apsaugant vartotojus. Ji grindžiama i) principais grindžiamais suderintais gaminių teisės aktais (vadinamąja naująja teisės aktų sistema; NTAS)³² kartu su ii) standartų sistema, kuria sudaromos palankesnės sąlygos įrodyti atitiktį ir remiamos inovacijos, ir iii) rinkos priežiūros sistema, kuria užtikrinama atitiktis ir vartotojų apsauga. Dėl šių politikos ramsčių sudaromos vienodos sąlygos ir sukuriama tvirta konkurencija, kuri padeda pagrindą ilgalaikiam Europos konkurencingumui. Ja taip pat nustatoma tokių politikos iniciatyvų kaip skaitmenizacija ir žaliųjų pertvarka struktūra. Ši sistema pasiteisino, tačiau ją dar reikia tobulinti³³. Pirmia, siekiant užtikrinti koordinuotą ir veiksmingą ES masto atsaką į riziką keliančius produktus, reikia supaprastinti apsaugos procedūras ir užtikrinti greitus vykdymo užtikrinimo veiksmus visoje Sąjungoje, kai rizika nustatoma bet kurioje valstybėje narėje. Siekiant geriau spręsti netinkamos praktikos problemą, notifikuotosioms atitikties vertinimo įstaigoms reikia nustatyti aiškius ir tikslius reikalavimus ir laiku taikomas procedūras. Antra, NTAS šiuo metu neapibrėžiama su gaminių žiedišku susijusių ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybė. Pateikus tokį paaiškinimą būtų palengvinta atitiktis ir prailgintas gaminių gyvavimo ciklas. Galiausiai į ES produktų teisės aktus turi būti visapusiškai įtraukti skaitmeniniai sprendimai. Dabartinis rėmimasis tradiciniais popieriniais dokumentais yra pasenęs. Ateityje naudojant skaitmeninį gaminių pasą bus suteikiama galimybė susipažinti su visais esminiais dokumentais, kurių reikalaujama pagal ES gaminių teisės aktus.

Nors taikant gaminių sistemą palengvinamas sklandus produktų judėjimas bendrojoje rinkoje, ji turi būti apsaugota nuo piktnaudžiavimo. Dėl didelio iš išorės į Europos rinką patenkančių gaminių kiekio neįmanoma užtikrinti visiškos atitikties atliekant muitinės ir rinkos priežiūros patikrinimus. Muitinės, kurios yra pirmoji gynybos linija pasienyje, yra perpildytos, visų pirma dėl elektroninės prekybos importo, kuris apima 97 proc. visų muitinės deklaracijų³⁴. Rinkos priežiūros sistemai³⁵, t. y. antrajai gynybos linijai, kuri taip pat priklauso valstybių narių kompetencijai, taip pat daromas didžiulis spaudimas³⁶. Dėl didelio iš trečiųjų šalių įvežamų nesaugių, suklastotų ar reikalavimų neatitinkančių gaminių kiekio gali kilti didelė rizika vartotojų saugai ir sveikatai, daromas neigiamas poveikis aplinkai, o teisėtai veikiančios įmonės atsiduria nepalankioje padėtyje. Patys vartotojai teigia, kad nepatikimi pardavėjai internetu yra viena iš rimčiausių problemų, su kuriomis jie susiduria pirkdami internete. Tyrimai rodo, kad kai kuriuose sektoriuose iki 100 proc. tam tikrose elektroninės prekybos platformose esančių produktų neatitinka reikalavimų³⁷. Dabartinei rinkos priežiūros sistemai

³² NTAS grindžiama dviem pagrindiniais 2008 m. teisės aktais: Sprendimu Nr. 768/2008/EB, kuriame išdėstytas gaminius reglamentuojančių ES teisės aktų modelis, ir Reglamentu (EB) Nr. 765/2008, 2019 m. papildytu ir iš dalies pakeistu Rinkos priežiūros reglamentu. Reglamentu (EB) Nr. 765/2008 nustatytas akreditavimo ir CE ženklo taisyklių sąvadas. 29 su šiuo modeliu suderintais teisės aktais reglamentuojamos įvairios produktų kategorijos, pavyzdžiui, žaislai, sprogmenys, medicinos prietaisai, matavimo prietaisai, trąšos, laivų įrenginiai, bepiločiai orlaiviai ir baterijos. NTAS apima apie 80 proc. pramonės gamybos ir 74 proc. ES vidaus gamybos.

³³ NTAS vertinimas, SWD(2022) 364.

³⁴ Komisijos komunikatas „Išsamus saugiai ir tvariai e. prekybai skirtas ES priemonių rinkinys“, COM(2025) 37.

³⁵ Sistema reglamentuojama Rinkos priežiūros reglamentu (ES) 2019/1020. Rinkos priežiūros institucijos, bendradarbiaudamos su muitinėmis, atsako už gaminių tikrinimą ir atitikties užtikrinimą kiekvienoje ES valstybėje narėje. Institucijos bendradarbiauja per sistemą „Safety Gate“ (dėl pavojingų ne maisto produktų) ir ICSMS (dėl ne maisto produktų rinkos priežiūros), kad aptiktų ir pašalintų nesaugius gaminius.

³⁶ Remiantis ES priežiūros duomenimis, 2024 m. į ES buvo importuota 4,6 mlrd. mažos vertės siuntų (iki 150 EUR). Tai beveik dvigubai daugiau nei 2023 m. (2,4 mlrd.), o nuo 2022 m. jų skaičius padidėjo daugiau nei tris kartus (nuo 1,4 mlrd. EUR).

³⁷ [Europos vartotojų organizacijų asociacija „Under the Microscope: Tests of Temu Products by Consumer Groups“ \(„Per mikroskopą: e. prekyvietėje „Temu“ parduodamų produktų testavimas pagal vartotojų grupes“\), 2025 m.](#)

trūksta išteklių ir ekspertinių žinių ir ji yra pernelyg struktūriškai susiskaidžiusi, kad būtų galima veiksmingai spręsti šias problemas.

Gebėjimas sutelkti išteklius, keistis žvalgybos informacija ir nustatyti prioritetus yra labai svarbūs siekiant kovoti su kenksmingiausiais produktais. Vykdoma muitinės reforma siekiama spręsti šias problemas pirmiausia įsteigiant naują muitinę, ES muitinės duomenų platformą ir pritaikant importuojamų elektroninės prekybos siuntinių taisykles, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos, visų pirma panaikinant 150 EUR atleidimą nuo maito importui. Taip pat vyksta diskusijos dėl galimo muitinės valdymo mokesčio, siekiant spręsti mažų siuntų atitikties ES taisyklėms priežiūros išlaidų mažinimo klausimą. Taip pat reikia vykdyti ES lygmens rinkos priežiūros valdymą, užtikrinti sistemingą koordinavimą ir gaires, plėsti ir sutelkti visų rinkos priežiūros institucijų pajėgumus ir ekspertines žinias visoje ES. Visų pirma turėtume apsvarstyti galimybę vykdyti ES lygmens rinkos priežiūrą strateginėse prioritetinėse srityse, ypač susijusiose su elektroninės prekybos importu iš trečiųjų šalių, kai atskirų valstybių narių taikomų priemonių gali nepakakti.

Iš gaminių, parduodamų gerai žinomoje didelėje elektroninės prekybos platformoje vartotojų organizacijos patikrinimo metu, beveik visi tokių kategorijų produktai, kaip šalmai, kosmetika, žaislai ir prietaisai, žvakės ir kempinės, elektros ir susietieji produktai buvo pavojingi, apie juos nebuvo pateikta reikiamos informacijos, pavyzdžiui, saugos instrukcijų ar sudedamųjų dalių sąrašų, ir (arba) juose buvo klaidingų teiginių.

Veiksmai:

- imtis veiksmingų priemonių gaminių atitikčiai didinti išnaudojant sinergiją su ES ir nacionalinių muitinių bei rinkos priežiūros institucijų pajėgumais ir galbūt įsteigiant ES rinkos priežiūros instituciją (nuo 2025 m. III ketv.);
- modernizuoti gaminių teisės aktų sistemą, kad būtų galima pasinaudoti skaitmenizacija, skatinti žiedžiškumą ir stiprinti apsaugos priemones (naujos teisės aktų sistemos peržiūra – galimas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, 2026 m. II ketv.).

8. Ribojamasis ir skirtingas nacionalinis paslaugų reguliavimas

Dėl didelių reguliavimo ir administracinių apribojimų įtvirtinamos ilgalaikės rinkos struktūros ir slopinamos inovacijos, plėtra ir verslo galimybės. Įgyvendinant Paslaugų direktyvą padėta sumažinti kliūtis³⁸, tačiau valstybių narių taisyklėmis toliau ribojama prieiga prie maždaug 5 700 paslaugų veiklos rūšių, sudarančių maždaug 22 proc. ES darbo jėgos³⁹. Galimybės teikti paslaugas reguliavimas gali būti pateisinamas siekiant teisėtų bendrojo intereso tikslų, pavyzdžiui, užtikrinti visuomenės sveikatą ir saugą. Tačiau didelis reglamentuojamų paslaugų skaičius ir jų rūšys, taip pat tai, kad kai kurios paslaugos reglamentuojamos tik vienoje ar keliose valstybėse narėse, patvirtina, kad valstybės narės gali sumažinti reguliavimo našta, kad palengvintų tarpvalstybinę prekybą ir investicijas. 10 proc.

³⁸ Europos Komisija (2021), [Mapping and assessment of legal and administrative barriers in the services sector \(„Teisinių ir administracinių kliūčių paslaugų sektoriuje nustatymas ir vertinimas“\)](#).

³⁹ Europos Komisija. [Reglamentuojamųjų profesijų duomenų bazė](#).

sumažinus kliūtis prekybai paslaugomis, ES bendroji pridėtinė vertė padidėtų 0,5 proc.⁴⁰, o plyno lauko tiesioginių užsienio investicijų projektai – 4–21 proc.⁴¹

Dėl skirtingų nacionalinių leidimų išdavimo ir sertifikavimo reikalavimų sunku teikti paslaugas kitose valstybėse narėse. Nacionalinės leidimų ir sertifikavimo reikalavimų sąlygos, net jei jos grindžiamos Sąjungos teise, labai skiriasi, todėl praktiškai sunku tarpusavyje pripažinti leidimus ar sertifikatus. Suderinus Sąjungos teise grindžiamų reikalavimų pagrindines sąlygas sumažėtų reglamentavimo susiskaidymas ir vienoje valstybėje narėje leidimą gavusiam paslaugų teikėjui būtų lengviau siūlyti savo paslaugas kitose valstybėse narėse, nereikalaujant gauti kitą leidimą ar sertifikatą tose valstybėse narėse.

Įmonių ir verslininkų prievolės įsisteigti kitoje valstybėje narėje yra biurokratinės ir brangios. Valstybės narės neturėtų įpareigoti ES paslaugų teikėjų įsisteigti jų teritorijoje, nes jie gali teikti laikino pobūdžio tarpvalstybines paslaugas. Tačiau valstybės narės kartais riboja šią galimybę, praktiškai traktuodamos paslaugų teikėjus taip, lyg jie būtų įsisteigę jų teritorijoje. Įmonėms reikia teisinio tikrumo dėl jų teisės laikinai teikti tarpvalstybines paslaugas, nereikalaujant įsisteigti kitose valstybėse narėse.

Valstybė narė atsisako leisti laikinai teikti paslaugas kaimyninėje šalyje įsisteigusiam veterinarijos gydytojui, o tai reiškia, kad šis veterinarijos gydytojas negali gydyti gyvūnų netoli jo įmonės esančiuose ūkiuose vien dėl to, kad šie ūkiai yra kitoje sienos pusėje.

Veiksmai:

- pradėti iniciatyvą, kuria siekiama palengvinti paslaugų teikėjų, turinčių leidimą arba sertifikuotų vienoje valstybėje narėje, paslaugų teikimą visoje ES remiantis ES teise, galbūt įskaitant tokių leidimų suteikimo ir sertifikavimo sistemų suderinimą (2026 m. II ketv.);
- parengti teisines gaires ir rekomendacijas valstybėms narėms, siekiant suteikti aiškumo dėl teisės laikinai teikti paslaugas tarpvalstybiniu mastu (2026 m. II ketv.).

9. Apsunkinančios laikino darbuotojų komandiravimo procedūros

Tarpvalstybinis paslaugų teikimas dažnai susijęs su verslininkų ir jų darbuotojų judumu. Laikinas darbuotojų komandiravimas yra neatsiejama laisvės teikti paslaugas bendrojoje rinkoje dalis. 2023 m. tarpvalstybinių darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų skaičius padidėjo atitinkamai iki 1,8 mln. ir 5,5 mln. ES teisės aktais siekiama apsaugoti komandiruočių darbuotojų teises, kartu sudarant palankesnes sąlygas naudotis laisve teikti paslaugas ir skatinant sąžiningą konkurenciją. Akivaizdu, kad reikia apsaugoti komandiruotus darbuotojus rizikos sektoriuose, pavyzdžiui, statybos paslaugų ar žemės ūkio sektoriuose. Siekiant remti komandiruočių darbuotojų apsaugą, pagal ES teisę valstybėms narėms leidžiama nustatyti administracines prievoles, pavyzdžiui, prievolę deklaruoti komandiruotus darbuotojus, kai tai

⁴⁰ IFO institutas: Building a Stronger Single Market: Potential for Deeper Integration of the Services Sector within the EU („Stipresnės bendrosios rinkos kūrimas. Didesnės paslaugų sektoriaus integracijos ES galimybės“); „EconPol“ politikos ataskaita 52/2024.

⁴¹ Jungmittag, A., & Marschinski, R. (2023). *Service trade restrictiveness and foreign direct investment—Evidence from greenfield FDI in business services* („Prekybos paslaugomis ribojimas ir tiesioginės užsienio investicijos. Plyno lauko tiesioginių užsienio investicijų į verslo paslaugas įrodymai“). *The World Economy*, 46(6), 1711–1758.

pagrįsta ir proporcinga. Tačiau ši rizika kyla ne visiems komandiruotiems darbuotojams (pvz., kvalifikuotiems specialistams, kaip antai inžinieriams ir technikams, montuojantiems ir prižiūrintiems mašinas, arba vadovaujantiems darbuotojams).

Dėl nacionalinių reikalavimų dėl deklaravimo įvairovės pobūdžio (naudojant popierinius dokumentus arba skaitmeniniu būdu) ar turinio (duomenų vienetų pobūdis ir skaičius) padidinamas proceso sudėtingumas tiek įmonėms, tiek komandiruotiems darbuotojams ir suskaidoma bendroji rinka. Suinteresuotieji subjektai nuolat didina komandiravimo taisyklių sudėtingumą, sudarydami kliūtis teikti tarpvalstybines paslaugas⁴². Apskaičiuota, kad administracinės išlaidos, patiriamos dėl komandiravimo nuostatų sudėtingumo (išskyrus kelių transporto sektorių), sudaro 477–635 mln. EUR per metus⁴³. Siekdama sumažinti paslaugų teikėjams tenkančią administracinę naštą, 2024 m. lapkričio mėn. Komisija priėmė pasiūlymą dėl reglamento dėl viešosios sąsajos, sujungtos su Vidaus rinkos informacine sistema, skirtos darbuotojų komandiravimui deklaruoti. Naudojant viešąją sąsają taip pat būtų padedama veiksmingai stebėti, kaip laikomasi ES teisės aktų, kuriais siekiama užtikrinti komandiruočių darbuotojų teises, ir remti valstybių narių administracinį bendradarbiavimą. Europos Parlamentas ir ES Taryba raginami užbaigti derybas dėl Komisijos pasiūlymo, kuris būtų žingsnis į priekį siekiant mažiau administracinių komandiravimo reikalavimų ir juos labiau suderinti. Ši supaprastinimo iniciatyva papildoma pastangomis stiprinti teisės aktų vykdymo užtikrinimą.

Europos darbo institucija padeda valstybėms narėms ir socialiniams partneriams taikyti komandiravimo taisykles koordinuodama ir remdama suderintus ir bendrus patikrinimus, teikdama informaciją ir su užimtumu susijusią paramą darbuotojams ir įmonėms, padėdama kovoti su nedeklaruojamu darbu, tarpininkaudama tarpvalstybiniais ginčams ir palengvindama sprendimus. Šiuo metu atliekamas EDI vertinimas rodo, kad reikia tobulinti agentūros veiklos rezultatus, tačiau jame atkreipiamas dėmesys į tam tikrus įgaliojimų apribojimus, kurie galėtų turėti įtakos EDI potencialui. Taikant tikslinius pakeitimus būtų galima sustiprinti EDI, įskaitant jos veiksmingumą ir efektyvumą, pavyzdžiui, sustiprinti duomenų tvarkymo kompetenciją ir pagerinti bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis ir socialiniais partneriais, įskaitant informacijos teikimą, EDI vaidmenį trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ES gyventojai, atžvilgiu.

Be to, Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupė (SMET) nustatė pažangią komandiravimo politiką, pagal kurią kai kurios valstybės narės deklaravimą ir kitus administracinius reikalavimus taiko rizikos sektoriams, o labai trumpalaikiams komandiravimams šie reikalavimai netaikomi⁴⁴.

Laikiniai į kitą valstybę narę komandiruotiems darbuotojams taikoma socialinė apsauga šalyje, kurioje jie dirba. Komandiruoti darbuotojai turi įrodyti, kad moka įmokas į savo šalies socialinės apsaugos sistemą (perkeliamasis dokumentas A1). Teisių į socialinę apsaugą įrodymo ir tikrinimo procedūros gali ilgai užtrukti ir tapti administracine našta, nes jos grindžiamos fiziniu dalyvavimu ir fiziniais dokumentais. Peržiūrėjus socialinės apsaugos koordinavimo reglamentus, dėl kurių šiuo metu derasi teisėkūros institucijos, turėtų būti supaprastintos procedūros, o teisėkūros institucijos raginamos užbaigti ilgai trunkančias

⁴² [Konsultacijų veiklos, susijusios su bendrosios rinkos strategija, apibendrinamoji ataskaita.](#)

⁴³ SWD(2024) 258.

⁴⁴ Daugiau informacijos pateikiama [2023–2024 m. SMET ataskaitoje.](#)

derybas. Taikant elektroninių socialinės apsaugos informacijos mainų (EESSI) sistemą jau sudarytos palankesnės sąlygos socialinės apsaugos institucijų mainams. Taikant Europos socialinės apsaugos pasą (ESSPASS), paremtą neseniai suskaitmenizuota perkeliamojo dokumento A1 teikimo procedūra, kuri yra bendrųjų skaitmeninių vartų dalis, galėtų būti padedama dar labiau supaprastinti procedūras, nes būtų galima skaitmeniniu būdu patikrinti socialinės apsaugos liudijimus, įskaitant perkeliamąjį dokumentą A1, taip pat sumažinti klaidų ir sukčiavimo riziką.

Vidutinio dydžio inžinerijos bendrovė, veikianti automatizavimo technologijų srityje, įrengia, prižiūri ir remontuoja savo mašinas visoje ES ir per metus turi pateikti 3 500 komandiravimo deklaracijų. Komandiruoti darbuotojai yra aukštos kvalifikacijos ir gerai apmokami inžinieriai ir technikai, kurie vienu metu komandiruojami tik kelioms dienoms. Dėl sudėtingų procedūrų, ypač atsižvelgiant į didelę nacionalinių deklaravimo reikalavimų ir procedūrų įvairovę, trukdoma teikti tarpvalstybines paslaugas ir sukuriama didelė administracinė našta.

Veiksmai:

- toliau remti teisėkūros institucijas, kad jos užbaigtų derybas dėl:
 - reglamentų (EB) Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 dėl socialinės apsaugos koordinavimo peržiūros;
 - pasiūlymo dėl darbuotojų komandiravimo deklaracijos viešosios sąsajos (COM 2024/531);
- parengti sąžiningo darbo jėgos judumo dokumentų rinkinį (2026 m.), be kita ko:
 - vykdyti tolesnę veiklą, susijusią su vykdoma bandomąja veikla, pasiūlymu dėl Europos socialinės apsaugos paso (ESSPASS);
 - pateikti pasiūlymą dėl Europos darbo institucijos (EDI) stiprinimo, įskaitant jos įgaliojimų peržiūrą;
 - apsvarstyti priemones, kurias taikant būtų sudarytos palankesnės sąlygos laikinai teikti tarpvalstybines paslaugas, kartu apsaugant darbuotojų teises.

10. Teritoriniai tiekimo apribojimai

Dėl teritorinių tiekimo apribojimų, su kuriais susiduriama vykdant mažmeninę ir didmeninę prekybą, suskaidoma bendroji rinka, ribojamas vartotojų pasirinkimas ir prisidedama prie didelių kainų, visų pirma kasdienių vartojimo prekių, skirtumų visoje ES. Teritoriniai tiekimo apribojimai yra tam tikrų stambių gamintojų nustatyti apribojimai, dėl kurių mažmenininkams labai sunku arba neįmanoma pirkti produktų vienoje valstybėje narėje ir juos perparduoti kitoje valstybėje narėje. Tokia padėtis kenkia tarpvalstybiniam verslui ir dėl jos nesilaikoma bendrosios rinkos pažado užtikrinti vartotojams pasirinkimo ir kainų konkurenciją⁴⁵. Konkurencijos teisė yra veiksminga priemonė bausti už tokius veiksmus, kurie

⁴⁵ Neužtikrinant visiško skaičiavimo tikrumo, 2020 m. Europos Komisijos užsakymu atlikus nepriklausomą tyrimą apskaičiuota, kad pašalinus teritorinius tiekimo apribojimus vartotojai pirkdami tam tikrus produktus galėtų sutaupyti iki 14,1 mlrd. EUR per metus. Šios galimos naudos perdavimas vartotojams, be kitų veiksnių, priklausys nuo konkurencijos lygio mažmeninėse rinkose.

yra dominuojančių ūkio subjektų susitarimų ar vienašalių veiksmų rezultatas⁴⁶, tačiau daugelis jų nepatenka į jos taikymo sritį, ypač jei juos skatina vienašalė stambių gamintojų, kurie neužima dominuojančios padėties pagal konkurencijos teisę, praktika. Komisija įvertins būtinas priemones, kad pašalintų tokius didelių rinkos dalyvių vykdomus pasiūlos suvaržymus, kai dėl jų atsiranda nepagrįstų kainų skirtumų, kurių negalima paaiškinti objektyviais veiksniais, pavyzdžiui, reguliavimo ar sąnaudų skirtumais tarp valstybių narių. Imantis kitų į šią strategiją įtrauktų veiksmų, pavyzdžiui, ženklavimo srityje, taip pat bus padedama spręsti teritorinių tiekimo apribojimų klausimą, nes šią praktiką gali palengvinti fragmentuotos nacionalinės taisyklės.

Stambus prekės ženklu pažymėtų maisto produktų gamintojas tą patį produktą parduoda keliuose šalyse, tačiau kai kuriose šalyse šis produktas yra daug pigesnis nei kitose ir šio skirtumo negalima paaiškinti mokesčiais ar darbo sąnaudomis. Prekybos centrų tinklas, kuris taip pat veikia tose šalyse, nori pirkti produktą toje šalyje, kurioje jis yra pigesnis, ir parduoti jį už mažesnę kainą ir kitose šalyse. Tada gamintojas nustoja tiekti produktą į šalies prekybos centrą mažesne kaina, kad jis negalėtų pigiai parduoti produkto kitose šalyse, siekdamas išlaikyti dirbtinį kainų skirtumą tarp šalių.

Veiksmas:

- parengti priemones, skirtas kovoti su nepagrįstais teritoriniais tiekimo apribojimais, apimančiais situacijas, kurios nepatenka į konkurencijos teisės taikymo sritį, pavyzdžiui, vienašalę didelių gamintojų praktiką (pasiūlymas – 2026 m. IV ketv.);

2 skyrius. Europos paslaugų rinkų skatinimas

ES ekonomika yra paslaugų ekonomika, tačiau bendroji paslaugų rinka tebėra labai neišvystyta. Paslaugos sudaro apie 75 proc. ES BVP, o dauguma ES darbo vietų sukuriama paslaugų sektoriuje⁴⁷. 40 proc. ES produktų pridėtinės vertės sudaro paslaugų turinys. Tačiau ES vidaus prekyba paslaugomis, kuri sudaro 7,6 proc. ES BVP, yra ne didesnė nei prekyba paslaugomis su trečiosiomis šalimis, o tai patvirtina, kad bendrosios paslaugų rinka dar visai nėra pasiekusi savo veikimo potencialo⁴⁸. Nepaisant padarytos pažangos, apie 60 proc. kliūčių paslaugų rinkoje yra tokio paties pobūdžio kaip ir prieš 20 metų⁴⁹. Todėl reikia laikytis naujo požiūrio.

Dėl didelės paslaugų įvairovės ekonomikoje vieno sprendimo, atitinkančio visus horizontaliuosius politikos principus, veiksmingumas yra ribotas, nors integruotų paslaugų rinkų verslo argumentai kai kuriuose paslaugų sektoriuose labai tvirti. Verslo paslaugos sudaro 7 proc. ES BVP ir turi akivaizdžių panašumų visose valstybėse narėse, tačiau jos vis dar labai skirtingai reguliuojamos. Mažmeninės paslaugos sudaro 12 proc. ES BVP, o jų rinkos tebėra nacionalinės ir pasižymi mažu našumu. Statyba sudaro 11 proc. ES BVP, tačiau

⁴⁶ 2024 m. gegužės 23 d. Komisija bendrovei „Mondelez“ skyrė 337,5 mln. EUR baudą už trukdymą vykdyti tarpvalstybinę prekybą šokoladu, sausainiais ir kavos produktais. Prieš tai, 2019 m., Komisija bendrovei „AB InBev“ skyrė 200 mln. EUR baudą už tarpvalstybinės prekybos alumi ribojimą.

⁴⁷ „National accounts and GDP - Statistics Explained“ („Nacionalinės sąskaitos ir BVP. Paaiškinta statistika“). Šaltinis: Eurostatas.

⁴⁸ Europos Komisija: 2025 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita, COM(2025) 26.

⁴⁹ Europos Komisijos bendrosios rinkos ekonomikos dokumentas „30 years of single market – taking stock and looking ahead“ („Bendrosios rinkos trisdešimtmetis. Rezultatų apžvalga ir perspektyvos“), 2022 m. gruodžio mėn.

tik 1 proc. statybos paslaugų prekiaujama tarpvalstybiniu mastu, nes statybos rinkos ir toliau veikia pagal nacionalines taisykles. Veiksmingos pašto paslaugos yra labai svarbios bendrajai rinkai – jos sudaro sąlygas tarpvalstybinei ekonominei veiklai. Tačiau kitos paslaugos dažnai yra vietinio pobūdžio ir mažiau tikėtina, kad jomis bus prekiaujama tarpvalstybiniu mastu.

Laikantis naujo sektorių politikos požiūrio galima sukurti naują bendrosios paslaugų rinkos dinamiką. Esamas horizontalusis politikos požiūris bus papildytas konkrečioms sektoriams skirtomis paslaugų iniciatyvomis, o jas įgyvendinant daugiausia dėmesio bus skiriama paslaugų sektoriams, kurie yra svarbiausi dvejopai pertvarkai ir kurie galėtų sukurti didžiausią ekonominę pridėtinę vertę ir pakeisti skirtingas nacionalines taisykles, dėl kurių atsiranda teisinis susiskaidymas.

Europos gamybos sektoriui labai svarbu užtikrinti sklandų ir veiksmingą tarpvalstybinį su pramone susijusių paslaugų, pavyzdžiui, įrengimo, techninės priežiūros ir remonto paslaugų, teikimą. Gamybos pramonei vis labiau pereinant prie įpaslauginimo, pagal kurį integruojami produktų ir paslaugų sprendimai, suinteresuotieji subjektai išreiškė susirūpinimą, kad reguliavimo kliūtys, pavyzdžiui, apsunkinantys darbuotojų komandiravimo reikalavimai, išankstinės patikros, *ex ante* paslaugų deklaracijos ir skirtingi darbo saugos standartai, trukdo sklandžiai tarpvalstybiniu mastu teikti tokias paslaugas kaip įrengimas, priežiūra ir remontas, o tai daro neigiamą poveikį pramonės konkurencingumui.

Verslo paslaugos yra vienos iš labiausiai reglamentuojamų paslaugų kai kuriose, bet ne visose, valstybėse narėse. Daugelis iš 5 700 reglamentuojamųjų profesijų yra susijusios su verslo paslaugomis, pavyzdžiui, teisinėmis, apskaitos ir konsultavimo mokesčių klausimais paslaugomis, kurios daro poveikį visai ekonomikai. 10 proc. sumažinus kliūtis paslaugų rinkoje, ES bendroji pridėtinė vertė verslo paslaugų sektoriuje padidėtų 0,8 proc.⁵⁰

Dėl suvaržančio ir nevienodo statybos paslaugų reguliavimo stabdoma įperkamu ir efektyviai energiją vartojančių būstų pasiūla ir infrastruktūros plėtra. Suinteresuotieji subjektai išreiškė susirūpinimą dėl profesinio judumo apribojimų, susijusių su dideliu reglamentuojamųjų profesijų skaičiumi šiame sektoriuje ir sudėtingu abipusiu profesinių kvalifikacijų pripažinimu, silpnai veikiančiu abipusiu nacionalinių pažymėjimų pripažinimu ir kompetencijos tokiose srityse kaip sveikata ir sauga, energijos vartojimo efektyvumas ir aplinka įrodymu. Dėl ribotų galimybių apsidrausti civilinės atsakomybės draudimu esant tarpvalstybinėms aplinkybėms dar labiau apsunkinamas tarpvalstybinis paslaugų teikimas ir tai yra problema, kuriai spręsti reikia rinka grindžiamų sprendimų. 10 proc. sumažinus kliūtis statybos paslaugų sektoriuje, ES bendroji pridėtinė vertė padidėtų 0,5 proc.⁵¹ Be to, teritorijų planavimo, pastatų ir renovacijos projektams dažnai taikomos sudėtingos, lėtos ir fragmentiškos leidimų išdavimo procedūros, kurios visoje ES labai skiriasi. Tai trukdo išnaudoti veikiančios bendrosios rinkos, kuri galėtų greitai ir dideliu mastu užtikrinti įperkamus būstus, potencialą.

Mažmeninės prekybos konkurencingumą varžo daugybė parduotuvių steigimui ir veikimui taikomų apribojimų. Daugelis šių apribojimų gali būti pateisinami teisėtais

⁵⁰ IFO institutas: Building a Stronger Single Market: Potential for Deeper Integration of the Services Sector within the EU („Stipresnės bendrosios rinkos kūrimas. Didesnės paslaugų sektoriaus integracijos ES galimybės“); „EconPol“ politikos ataskaita 52/2024.

⁵¹ Ten pat.

viešosios politikos tikslais, pavyzdžiui, miestų ir kaimų planavimu ir miestų centrų gyvybingumo išsaugojimu. Tačiau jie turi būti proporcingi, nes kai kurie iš jų gali sudaryti kliūčių patekti į rinką ir daryti neigiamą poveikį konkurencijai, našumui ir inovacijoms. 10 proc. sumažinus kliūtis mažmeninės prekybos paslaugomis sektoriuje, ES bendroji pridėtinė vertė padidėtų 0,6 proc.⁵²

Pašto paslaugų paklausa ES jau daugelį metų mažėja, o siuntinių pristatymo rinka dėl intensyvios elektroninės prekybos toliau auga. Dėl sumažėjusios pašto paslaugų apimtys labai padidėjo laiškų pristatymo sąnaudos ir nagrinėjamas pristatymo dažnumo klausimas. Kadangi numatoma, kad visuomenės skaitmenizacija ir elektroninės prekybos augimas tęsis, pašto ir siuntinių pristatymo paslaugoms reikia skirti dėmesio, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos rinkos dalyviams, padidintas kainų skaidrumas ir remiamos vartotojų teisės. Reformuojant ES pašto reguliavimo sistemą daugiausia dėmesio bus skiriama pristatymui kaip paslaugai ir bus užtikrinama, kad piliečiai ir įmonės visoje ES galėtų gauti pristatymo paslaugas prieinamomis kainomis, kartu skatinant sąžiningą konkurenciją pristatymo rinkose ir didinant vartotojų apsaugą.

Praėjus daugiau kaip trisdešimt metų nuo bendrosios rinkos sukūrimo pradžios, ji vis dar nebaigta kurti telekomunikacijų, energetikos, transporto ir finansinių paslaugų srityse, todėl tam reikia ryžtingų ir skubių veiksmų. Jau parengta konkretiems sektoriams skirta paslaugų politika, tačiau šis procesas dar vyksta.

Pagal neseniai paskelbtą Komisijos taupymo ir investicijų sąjungos strategiją siekiama pagerinti tai, kaip ES finansų sistema taupymą nukreipia į produktyvias investicijas, suteikdama daugiau finansinių galimybių ES taupytojams ir geresnes galimybes ES įmonėms gauti kapitalo⁵³. Atsižvelgdama į tai, Komisija sukūrė naują informacijos apie naujas arba esamas finansų rinkų integracijos ir laisvo kapitalo judėjimo kliūtis rinkimo kanalą⁵⁴ ir pradėjo konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais, kad surinktų atsiliepimus apie finansų rinkų integracijos kliūtis⁵⁵. Tačiau nacionalinių įstatymų, įskaitant vertybinių popierių, bendrovių, mokesčių ir nemokumo įstatymus, taip pat administracinių ir teisminių procedūrų veiksmingumo skirtumai taip pat sukuria administracinę naštą ir kliūtis tarpvalstybinėms investicijoms. Kad finansinių paslaugų bendroji rinka būtų veiksminga, valstybės narės taip pat turėtų stengtis šalinti šias kliūtis.

Su energija susijusiomis paslaugomis remiama veiksminga energijos gamyba, paskirstymas ir naudojimas ES ir perėjimas prie švarios energijos. Šiomis paslaugomis remiama moderni tinklų, kaupimo ir skaitmeninių inverterių bei skaitiklių infrastruktūra, kuri yra būtina tikrai energetikos sąjungai, o jų teikimas priklauso nuo tokios infrastruktūros. Kaip paskelbta Įperkamos energijos veiksmų plane⁵⁶, būsimu Europos tinklų dokumentų rinkiniu bus remiama tinklų ir jungčių plėtra ir modernizavimas, o tam reikia plėsti su energija susijusių paslaugų rinką ir sudaryti sąlyga tokiai plėtrai. Norint suvienyti energijos rinkas ir sukurti atsparią ir konkurencingą energetikos sąjungą, labai svarbu pasiekti mūsų energetikos tinklų sujungimo

⁵² Ten pat.

⁵³ COM(2025) 124.

⁵⁴ Daugiau informacijos pateikiama [kanale](#), apie kurį paskelbta Komunikate dėl taupymo ir investicijų sąjungos, COM(2025) 124.

⁵⁵ [Tikslinės konsultacijos dėl ES kapitalo rinkų integracijos 2025 m. – Europos Komisija](#).

⁵⁶ COM(2025) 79.

tikslus. Energijos vartojimo efektyvumo paslaugos yra labai svarbios siekiant klimato srities tikslų ir mažinant vartotojų ir įmonių išlaidas; tokias paslaugas teikiančioms įmonėms Komisija padės plėsti savo veiklą, be kita ko, naudodama su EIB įgyvendinamas ES garantijų schemas. Be to, būsimu piliečių energetikos dokumentų rinkiniu bus remiamas su energetika susijusių paslaugų, pavyzdžiui, pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimo, plėtra. Be to, baltojoje knygoje bus nagrinėjama, kaip stiprinti elektros energijos rinkos integraciją ir kaip padaryti valdymo sistemą patikimesnę ir tinkamesnę tarpvalstybinės svarbos sprendimams, kuriais taip pat bus toliau remiama su energija susijusių paslaugų rinka.

ES **telekomunikacijų sektorius** vis dar yra suskaidytas nacionalinėmis sienomis, o ES operatoriai ir vartotojai negali išnaudoti viso bendrosios rinkos potencialo. Šiuo metu visoje Europoje veikia daugiau kaip 100 operatorių. Be to, bendrai siekiant 6G ryšio reikia papildomo spektro, labiau suderinto planavimo ir sistemų. Dėl sparčios technologijų ir rinkos raidos atsiveria naujos tarpvalstybinio paslaugų teikimo galimybės ir gali prireikti labiau suderintos sistemos, pavyzdžiui, palydovinių paslaugų srityje, kad būtų galima pasinaudoti visais privalumais. Siekiant spręsti šiuos uždavinius ir užtikrinti, kad Europa turėtų perspektyvius skaitmeninius tinklus ir saugią bei atsparią infrastruktūrą, reikia atnaujinti taikytiną reguliavimo sistemą. Pereinant prie debesija grindžiamos infrastruktūros ir dirbtinio intelekto reikia geresnės prieigos prie saugaus, spartaus ir patikimo junglumo.

Kaip nurodyta **DI žemyno veiksmų plane**, Debesijos ir DI plėtros akte bus nagrinėjama galimybė sukurti bendrąją debesijos pajėgumų ir paslaugų rinką, siekiant užtikrinti tikros Europos bendrosios debesijos paslaugų rinkos atsiradimą ir paskatinti įvairesnių debesijos paslaugų teikėjų patekimą į rinką.

Norint sukurti tikrą **bendrąją ES transporto rinką**, reikia pašalinti nereikalingas likusias technines kliūtis, dėl kurių daromas poveikis įvairioms transporto rūšims. Pavyzdžiui, įgyvendinant ES greitųjų geležinkelių planą reikės pažangos konsoliduojant ES geležinkelių eismo valdymo sistemą, kad būtų padidinti pajėgumai ir užtikrinta sklandi sąveika. Stiprinant ir plačiai diegiant sąveikas skaitmenines priemones turėtų būti sumažinta administracinė našta, susijusi su reikalavimų laikymosi užtikrinimu. Pagerinus keitimąsi informacija ir duomenimis transporto sektoriuje būtų galima atsisakyti popierinių dokumentų. Naudojant skaitmenines priemones taip pat galima supaprastinti Europos keliones ir turizmą, nes keleiviai gali įsigyti bilietus naudodami bepopieres priemones. Pašalinus esamas kliūtis, kad būtų galima tarpvalstybinio mastu išduoti licencijas paslaugų, teikiamų naudojant susietąsias ir automatizuotas transporto priemones, teikimui, ir užtikrinus visiškai patikimą transporto priemonių ir infrastruktūros sujungimą suderinant sąveikiųjų intelektinių transporto sistemų (C-ITS) technines specifikacijas, bus sustiprinta mūsų bendroji judumo paslaugų rinka. Dar vienas būdas stiprinti mūsų bendrąją paslaugų ir turizmo rinką, kartu didinant transporto sistemos veiksmingumą, yra sudaryti sąlygas tarpvalstybinei automobilių nuomai ir padaryti ją prieinamesnę piliečiams. Komisija taip pat numatys ES bendrosios rinkos taisyklių ir principų taikymo taksų ir privačiai nuomojamų transporto priemonių sektoriui veiksmus.

Veiksmai:

- pasiūlyti Statybos paslaugų aktą, kad būtų sumažintos kliūtys statybos ir įrengimo paslaugoms patekti į tarpvalstybinę rinką (2026 m. IV ketv.);

- bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant supaprastinti leidimų išdavimo ir planavimo procedūras, kad būtų padidinta būsto pasiūla atsižvelgiant į Europos įperkamo būsto planą ir Europos būsto statybos strategiją (2026 m. I ketv.);
- pradėti iniciatyvą, kuria siekiama palengvinti tarpvalstybinį su pramone susijusių paslaugų, pavyzdžiui, įrengimo, techninės priežiūros ir remonto paslaugų, teikimą (2025 m. IV ketv.);
- paskelbti gaires ir rekomendacijas valstybėms narėms, kad jos panaikintų nereikalingą su verslu susijusių paslaugų reguliavimą, trukdantį investicijoms ir prekybai (2026 m. I ketv.);
- parengti gaires valstybėms narėms dėl jų mažmeninės prekybos reguliavimo proporcingumo (2026 m. IV ketv.);
- pasiūlyti naują ES pristatymo paslaugų aktą, kuris pakeistų Pašto paslaugų direktyvą ir Tarpvalstybinių siuntinių reglamentą (pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, 2026 m. IV ketv.);
- pasiūlyti Skaitmeninių tinklų aktą, kad būtų supaprastinta teisinė sistema ir skatinama baigti kurti bendrąją elektroninių ryšių rinką (2025 m. IV ketv.);
- pradėti bendro skaitmeninio traukinio bilieto rezervavimo ir pardavimo iniciatyvą (2025 m. IV ketv.);
- pradėti bepoperio keleivių ir prekių judumo iniciatyvą (2026 m. IV ketv.);
- pradėti tarpvalstybinės automobilių nuomos iniciatyvą (2025 m. III ketv.);
- užtikrinti suderintą esamos horizontaliosios teisinės sistemos (ES paslaugų direktyvos⁵⁷) įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą (vykdoma).

3 skyrius. MVI bendrojoje rinkoje

Bendrojoje rinkoje Europos MVI, kaip ir ES piliečių, „pasų patikra“ turėtų būti atliekama tik labai išimtiniais atvejais. Siekiant, kad MVI galėtų pasinaudoti specialiomis joms skirtomis priemonėmis visose valstybėse narėse, paprastai jų *neturėtų* būti prašoma įrodyti atitiktį reikalavimams ar savo statusą. Kartu su šia strategija Komisija skelbia paprastą ir nebiurokratinę internetinę priemonę, prieinamą visomis ES kalbomis, kurią naudojant sukuriamas MVI ID, remiantis atliktu įsivertinimu⁵⁸. Siekiant supaprastinti administravimą, tais atvejais, kai manoma, kad būtina identifikuoti MVI, taisyklėse turėtų būti daroma nuoroda į šią priemonę. Be to, reikėtų atidžiai apsvarstyti, ar pagrįstomis aplinkybėmis reikėtų prašyti MVI pateikti papildomą statuso įrodymą (pavyzdžiui, teikiant paraišką dėl MVI skirto finansavimo).

MVI turi būti lengviau „keliauti“ bendrojoje rinkoje, ypač pasienio regionuose. Komisija naudosis MVI atstovų tinklu ir bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad toliau skatintų priemones, kuriomis remiama ir palengvinama MVI veikla tarpvalstybinės prekybos srityje. MVI ypač didelį poveikį daro bendrosios rinkos kliūtys ir trukdžiai⁵⁹, nes jos turi mažiau

⁵⁷ Direktyva 2006/123/EB.

⁵⁸ [MVI įsivertinimo priemonė](#).

⁵⁹ Pagal Europos iniciatyvos „Small Business Act“ rezultatų suvestinės bendrosios rinkos principą vertinami kiekvienos valstybės narės rezultatai šioje srityje.

finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų su jais susitvarkyti. Nors 3,6 proc. MVĮ jau eksportuoja prekes į kitas ES šalis⁶⁰, tai galėtų padaryti dar daugiau MVĮ⁶¹. 73 proc. sparčiai augančių MVĮ ketina plėsti savo vidaus rinkoje, tačiau tik 24 proc. MVĮ planuoja tai daryti bendrojoje rinkoje⁶². Nuolatinis dialogas su valstybėmis narėmis ir mažosiomis įmonėmis yra labai svarbus rengiant politiką, kuria remiamos MVĮ ir padedama siekti tikslo 35 proc. sumažinti MVĮ tenkančią administracinę našta. Todėl Komisija, atsižvelgdama į šiuos tikslus, geriau išnaudos MVĮ atstovų tinklo potencialą. Europos įmonių tinklas, kuriame dirba daugiau kaip 3 500 konsultantų, toliau plėtos savo MVĮ skirtas tikslines konsultacijas ir ryšių mezgimo paslaugas, ypatingą dėmesį skirdamas geresniam MVĮ informavimui apie naujų teisės aktų poveikį ir pagalbai joms sėkmingai juos taikyti.

Rengiant teisės aktus, kurių MVĮ gali laikytis, būtinas tikras išipareigojimas laikytis principo „visų pirma galvokime apie mažuosius“. Reguliavimo nuostatos pernelyg dažnai virsta administracine našta ir didesnėmis išlaidomis MVĮ. Siekiant geriau atsižvelgti į MVĮ interesus ir poveikio švelninimo priemones, parengta nauja privaloma patikra dėl MVĮ, kuri dabar bus įgyvendinama Komisijos atliekamuose visų iniciatyvų, kurios buvo pažymėtos kaip aktualios MVĮ, poveikio vertinimuose⁶³. Be to, visi taisyklių rengėjai, rengdami teisės aktus ir derėdamiesi dėl jų, turėtų sistemingai atsižvelgti į MVĮ palankias nuostatas ir jas įtraukti. MVĮ palankios nuostatos yra teisės nuostatų, apimančių verslo aplinkai įtakos turinčius teisės aktų aspektus, gerosios praktikos pavyzdžiai, kurie yra bendri daugeliui teisėkūros procedūra priimamų aktų ir kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ praktiškai taikyti teisės aktus. Sistemingai juos įtraukiant į teisės aktus bus padedama veiksmingiau integruoti MVĮ poreikius ir užtikrinti stabilesnę ir labiau nuspėjamą verslo aplinką MVĮ.

Europos rinka turi būti tokia rinka, kurioje skatinama plėtra ir už ją atlyginama. MVĮ, kurios auga ir pagal statusą ir veiklos mastą tampa vadinamosiomis mažomis vidutinės kapitalizacijos įmonėmis (įmonės, kuriose dirba 250–749 darbuotojų), paprastai sparčiai plečiasi, didina inovacinius pajėgumus ir yra labai pajėgios prisitaikyti prie skaitmeninės transformacijos. Vis dėlto šios vidutinio dydžio įmonės ir toliau susiduria su konkrečiomis kliūtimis, visų pirma susijusiomis su administracine našta⁶⁴. Todėl kartu su šia strategija Komisija pateikia oficialią mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių apibrėžtį⁶⁵. Siekiant palengvinti įmonių plėtrą vidutinės kapitalizacijos įmonių segmente ir už jo ribų, visų pirma pagal apibrėžtį rizikos kapitalo ir privataus kapitalo fondų remiamoms įmonėms leidžiama naudotis vidutinės kapitalizacijos įmonės statusu. Šią klasifikaciją siūloma apsvarstyti ir MVĮ atveju, kai MVĮ apibrėžtis naudojama rengiant tikslinį finansavimą, rizikos mažinimo

⁶⁰ Eurostatas (2022), [Enterprise statistics by size class and NACE Rev. 2 activity \(„Imonių statistika pagal dydžiu grindžiamą grupę ir NACE 2 red. ekonominę veiklą“](#), [„Trade by NACE Rev. 2 activity and enterprise size class“ \(„Prekyba pagal NACE 2 red. ekonominę veiklą ir dydžiu grindžiamą grupę“\)](#).

⁶¹ „SME Performance Review Annual Report 2024/2025“ („2024–2025 m. MVĮ veiklos rezultatų apžvalgos metinė ataskaita“).

⁶² Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 559 „Startups, scaleups and entrepreneurship“ („Startuoliai, veiklą plečiančios įmonės ir verslumas“) (dar nepaskelbta).

⁶³ Siekdama užtikrinti MVĮ palankius teisės aktus, Komisija sukūrė [MVĮ filtrą](#) (COM(2020) 103 *final*). Vykdamas šį procesą, [MVĮ atstovų tinklas](#) tikrina [svetainėje „Išsakykite savo nuomonę“](#) paskelbtas ES iniciatyvas ir nustato tas iniciatyvas, kurios gali daryti poveikį MVĮ.

⁶⁴ Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys, COM(2023) 535.

⁶⁵ COM(2025) 3500.

priemonės ar išmokas, jei tinkama. Be to, Komisija atsižvelgs į šias aplinkybes nagrinėdama galimybę atnaujinti MVĮ apibrėžtį⁶⁶. Vidutinės kapitalizacijos įmonių dokumentų rinkinį taip pat sudaro du pasiūlymai dėl bendrųjų dokumentų rinkinių – pirmąjį pasiūlymą sudaro aštuonių direktyvų ir reglamentų rinkinys, kuriuo siekiama, kad poveikio švelninimo priemonės, šiuo metu skirtos MVĮ, būtų taikomos ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms, taip pat pateikiama papildomų supaprastinimo priemonių.

Tikslas – padėti MVĮ apibrėžtyje nustatytas ribas peržengiančioms įmonėms pašalinti kliūtis, su kuriomis jos susiduria pereinamuoju laikotarpiu. Todėl antrajame etape Komisija taip pat atsižvelgs į vidutinės kapitalizacijos įmonių poreikius atlikdama atitinkamus vertinimus ir peržiūras, pavyzdžiui, susijusius su Viešųjų pirkimų direktyva ir Standartizacijos reglamentu. Trečiajame etape į vidutinės kapitalizacijos įmones bus atsižvelgiama būsimuose Komisijos pasiūlymuose, visų pirma planuojamame pasiūlyme dėl bendrojo skaitmeninio dokumentų rinkinio, apimančio, be kita ko, DI aktą, Duomenų aktą, Duomenų valdymo aktą ir Atvirųjų duomenų direktyvą. Komisija taip pat apsvarstys vidutinės kapitalizacijos įmonių poreikius būsimuose teisės aktuose, darančiuose poveikį sektoriams, kuriuose veikia daug vidutinės kapitalizacijos įmonių, įskaitant elektronikos, atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gynybos ir kosmoso ir intensyviai energiją vartojančių pramonės šakų⁶⁷ sektoriuose, pavyzdžiui, būsimame Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo spartinimo akte, bendrajame gynybos srities dokumentų rinkinyje ir Kosmoso akte. Galiausiai, įgyvendinant neseniai priimtus aktus, pavyzdžiui, Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą arba Pakuočių ir pakuočių atliekų reglamentą, taip pat bus konkrečiai atsižvelgiama į vidutinės kapitalizacijos įmones.

Intensyvesnis intelektinės nuosavybės teisių (INT) naudojimas pagerintų MVĮ galimybes gauti finansavimą ir taip padėtų joms plėsti veiklą bendrojoje rinkoje. Intelektinės nuosavybės apsauga yra pagrindinis investicijų į nematerialųjį turtą veiksnys ir aiški informacijai rinkai apie MVĮ inovacijų potencialą. Patentų dokumentų rinkinio užbaigimas kartu su visomis valstybėmis narėmis, dalyvaujančiomis Bendrojoje patentų sistemoje, labai padėtų užbaigti kurti bendrąją intelektinės nuosavybės rinką, kuri jau sukurta prekių ženklų, dizaino ir geografinių nuorodų srityje. Komisija paskelbs bendrojo patento veikimo ataskaitą ir kartu vykdys tikslinę informavimo veiklą, kad paskatintų visas valstybes nares prisijungti prie bendrojo patento sistemos. Būsimame Europos inovacijų akte ir startuolių ir veiklos masto didinimo strategijoje bus pasiūlyti konkretūs intelektinės nuosavybės vertės didinimo veiksmai. Komisija kartu su Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO)⁶⁸ pratęs MVĮ fondo veiklą iki 2026 m., o galbūt ir iki 2027 m., ir išnagrinės galimybę taip pat įtraukti intelektinės nuosavybės vertę, vertinimą ir komercializaciją, taip pat su amatininkų ir pramonės gaminių geografinėmis nuorodomis susijusias išlaidas.

Prašymai teikti informaciją apie tvarumą dažnai daro grandininį poveikį MVĮ. Nors joms netaikomi tvaraus finansavimo teisės aktai ar išsamaus patikrinimo reikalavimai, pavyzdžiui, Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyva (IITTD) ir Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyva, MVĮ teigia, kad iš savo partnerių jos gauna įvairių prašymų pateikti tą pačią informaciją apie tvarumą. Apribojus informaciją, kurios didesnės įmonės gali prašyti iš

⁶⁶ 2003/361/EB: 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties.

⁶⁷ SWD(2025) 501.

⁶⁸ <https://www.euipo.europa.eu/en>.

jų vertės grandinei priklausančių MVĮ, kad galėtų teikti informaciją apie tvarumą, sumažės MVĮ tenkanti našta. Komisijos siūlomais IITTD pakeitimais pagal pirmąjį bendrąjį dokumentų rinkinį šio tikslo bus siekiama, kai tik jie įsigalios. Tačiau siekiant apimti laikotarpį iki tokių pakeitimų patvirtinimo ir nedelsiant suteikti aiškumo rinkai, iki 2025 m. vasaros bus paskelbta Europos finansinės atskaitomybės patariamąsios grupės (EFRAG) parengta Komisijos rekomendacija dėl savanoriško MVĮ informacijos teikimo standarto.

MVĮ sunku pasinaudoti tvaraus finansavimo galimybėmis. Komisija sieks remti MVĮ dviem būdais. Pirmą, Komisija iki 2025 m. vasaros peržiūrės Deleguotojo akto dėl informacijos atskleidimo pagal ES taksonomijos reglamentą taip, kad nebūtų ribojamos MVĮ galimybės gauti tvarų finansavimą ir būtų išvengta netiesiogiai neproporcingų informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimų MVĮ. Atliekant šią peržiūrą visų pirma bus atsižvelgta į žaliojo turto rodiklio (ŽTR) skaitiklio ir vardiklio aprėpties skirtumą. Antra, remdamasi Tvaraus finansavimo platformos rekomendacijomis⁶⁹ ir MVĮ skirta „InvestEU“ tvarumo garantija, Komisija parengs savanorišką supaprastintą požiūrį, kad padėtų MVĮ savanoriškai atskleisti bankams ir investuotojams savo aplinkosauginio tvarumo rezultatus siekiant tvaraus finansavimo. Be to, Komisija įvertins, ar reikėtų atlikti tolesnes deleguotojo akto peržiūras, kad finansų pareigūnams, visų pirma bankams, būtų lengviau teikti ataskaitas apie tai, kaip jie finansuoja tvarią veiklą vykdančias MVĮ.

Veiksmai:

- sukurti MVĮ ID priemonę, grindžiamą savideklaracija, prieinamą visomis ES kalbomis, kad prirėkūs būtų lengviau įrodyti MVĮ statusą (kartu su bendrosios rinkos strategija);
- stiprinti MVĮ atstovų tinklą, be kita ko, skatinti savanoriškai priimti priemones, kuriomis skatinama MVĮ tarpvalstybinė prekyba, ir prisidėti prie administracinės naštos mažinimo darbotvarkės (2025 m. III ketv.);
- skelbti MVĮ palankių nuostatų, kurias galima sistemingai įtraukti į teisėkūros procedūra priimamų aktų projektus ir derybas, geriausios praktikos pavyzdžius (2025 m. III ketv.);
- priimti mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių apibrėžtį ir vidutinės kapitalizacijos įmonių bendrąjį dokumentų rinkinį (kartu su bendrosios rinkos strategija);
- esamo MVĮ fondo, kurį įgyvendina EUIPO, laikotarpio pratęsimas 2026 m. ir galbūt 2027 m. (2025 m. IV ketv.);
- priimti Komisijos rekomendaciją dėl savanoriško MVĮ informacijos teikimo standarto, pagal kurį būtų valdomi MVĮ gaunami prašymai teikti tvarumo informaciją, susiję su jų vertės grandinėmis ir finansiniais partneriais (2025 m. III ketv.);
- parengti savanorišką supaprastintą požiūrį, siekiant padėti MVĮ parodyti savo pastangas tvarumo srityje ir pagerinti jų galimybes gauti tvarų finansavimą, be kita ko, įvertinant poreikį iš dalies pakeisti Deleguotojo akto dėl informacijos atskleidimo pagal ES taksonomijos reglamentą, kad finansų įstaigos galėtų geriau atspindėti savo tų MVĮ finansavimo veiklą (2026 m. I ketv. / 2026 m. II ketv.).

⁶⁹ Tvaraus finansavimo platformos rekomendacijos MVĮ / ataskaita „Streamlining sustainable finance for SMEs“ („Tvaraus finansavimo MVĮ skatinimas“); naudoti šią tiesioginę (EK) nuorodą į ataskaitą (2025 m. kovo mėn.): https://finance.ec.europa.eu/publications/platform-sustainable-finance-report-streamlining-sustainable-finance-smes_en?prefLang=lt.

4 skyrius. Bendrosios rinkos skaitmenizacija

Kad bendroji rinka veiktų sėkmingai, valstybės narės ir ES turi veikti sinchroniškai – tai padaryti galima naudojant skaitmenines priemones, kurios yra labai svarbios pažangiam politikos įgyvendinimui. Dėl to, kad nacionaliniu ir ES lygmenimis administracijos nepakankamai bendradarbiauja ir nepakankamai prisiima bendrą atsakomybę už kasdienį bendrosios rinkos veikimą, išsiskiria požiūriai ir skirtingai taikomos bendros taisyklės, o tai riboja bendrosios rinkos veiksmingumą.

Pagrindiniai veiksmingos ir modernios reguliavimo sistemos elementai yra aiški ir lengvai internete randama informacija apie reikalavimus, galimybė atlikti procedūras skaitmeniniu būdu ir automatizuotai teikti ataskaitas. Tačiau ekonominės veiklos vykdytojai susiduria su sunkumais siekdami gauti informacijos ir atlikti administracinius formalumus internetu arba to padaryti išvis neįmanoma. Tais atvejais, kai yra sukurtos skaitmeninės procedūros, piliečiams ir įmonėms sunku laikytis reguliavimo reikalavimų skaitmeniniu būdu dėl sunkiai suprantamų teisės aktų, kompiuteriu neskaitomų duomenų formatų, susiskaidžiusios IT ekosistemos ir neveiksmingo keitimosi duomenimis.

ES turi pereiti nuo dokumentais grindžiamos bendrosios rinkos prie duomenimis grindžiamos bendrosios rinkos. Turime pereiti nuo keitimosi popieriniais dokumentais prie keitimosi skaitmeniniais duomenimis. Tai reiškia, kad turėtų būti automatizuotai dalijamasi skaitmeniniais duomenimis ir teikiami struktūrizuoti duomenys, sudarant sąlygas įmonėms ir valdžios institucijoms keistis duomenimis tikroju laiku, sudėtingas dokumentų tvarkymo ir dokumentais grindžiamas atitikties užtikrinimo sistemas pakeičiant sąveikiais ir saugiais duomenimis grindžiamais sprendimais. Formuojant ir įgyvendinant politiką labai svarbu įtraukti skaitmeninės parengties principą⁷⁰, užtikrinant, kad reguliavimo reikalavimai nuo pat pradžių būtų skaitmeniniai, sąveikūs ir supaprastinti⁷¹.

Bendrovės jau gali būti steigiamos ir visą informaciją verslo registruose gali teikti internetu, o taikant naujas skaitmenines priemones, pavyzdžiui, ES bendrovės pažymėjimą, t. y. ES bendrovės tapatybės kortelę, bus dar labiau sumažinta įmonėms tenkanti našta⁷². Šios procedūros ir priemonės grindžiamos Verslo registrų sąveikos sistema (BRIS), kuri suteikia prieigą prie oficialios, patikimos ir kompiuterio skaitomos bendrovių informacijos ir sudaro sąlygas verslo registrams saugiai keistis informacija pagal vienkartinio duomenų pateikimo principą, taip pat įmonių unikaliu identifikatoriumi (EUID). Jų įgyvendinimas ir plėtojimas bus labai svarbūs būsimoms pastangoms visiškai skaitmenizuoti procedūras ir sumažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą, be kita ko, užtikrinant būsimą sąveiką su ES tikrosios nuosavybės registrų ir nemokumo registrų sistemomis, taip pat toliau plečiant EUID kaip bendrovės identifikatoriaus naudojimą įvairiose politikos srityse.

Skaitmeninė tapatybė suteikia saugią tarpvalstybinę prieigą prie skaitmeninių paslaugų, sudaro sąlygas dalytis duomenimis, požymiais ir kredencialais, ir tai turi teisinį poveikį

⁷⁰ 2024 m. balandžio mėn. įsigaliojo Europos sąveikumo aktas, kuriuo bus sudarytos sąlygos anksti nustatyti skaitmeniniu požiūriu svarbius reikalavimus, taip pat nustatyti prievolę atlikti sąveikumo vertinimus.

⁷¹ Komisijos komunikate „Paprastesnė ir spartesnė Europa“ (COM(2025) 47) išsamiau paaiškinta, kaip pažangiojo ir skaitmeninio įgyvendinimo principai bus integruoti rengiant ES teisės aktus.

⁷² Skaitmenizacijos direktyva (Direktyva(ES) 2019/1151) ir skaitmeninės bendrovių teisės modernizavimo direktyva (Direktyva (ES) 2025/25).

visoje ES. Siekiant remti saugią, patikimą ir tarpvalstybinę skaitmeninę piliečių ir gyventojų sąveiką, labai svarbu visapusiškai įgyvendinti ES skaitmeninės tapatybės sistemą, visų pirma 2026 m. pabaigoje įdiegti ES skaitmeninės tapatybės dėkles. Netrukus įgyvendinus Europos verslo dėklę, ekonominės veiklos vykdytojams bus sukurta skaitmeninė tapatybė, grindžiama BRIS ir EUID, kai tai susiję su įmonėmis. Taip bus galima dalytis patikrintais duomenimis ir kredencialais ir sukurti teisiškai galiojantį pranešimų kanalą, kuriuo naudojantis bus galima sklandžiai sąveikauti su viešojo administravimo institucijomis ir sumažinti reikalavimų laikymosi išlaidas.

Bendrieji skaitmeniniai vartai – tai vieno langelio principu grindžiama prieiga prie informacijos, pagalbos paslaugų ir vienkartinių administracinių procedūrų. Vis dėlto skaitmeninių viešųjų paslaugų prieinamumas tarpvalstybiniams naudotojams labai atsilieka nuo jų prieinamumo nacionaliniams naudotojams⁷³. Todėl piliečiai ir įmonės vis dar susiduria su rimtais sunkumais ieškodami dokumentų, kurių reikalauja kitų valstybių narių valdžios institucijos, juos gaudami ir pateikdami. Taikant vienkartinio duomenų pateikimo techninę sistemą bus sudarytos sąlygos institucijoms automatiškai keistis dokumentais ir duomenimis, kai tik ji bus įgyvendinta praktiškai, o tam reikės, kad prisijungtų daugiau kaip 80 000 nacionalinių kompetentingų institucijų. Leidimų išdavimo procedūrų skaitmenizacija pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą ir Ypatingos svarbos žaliavų aktą ir leidimų išdavimo procedūros tam tikriems paslaugų teikėjams yra svarbiausi prioritetai pagal eiliškumą.

Įgyvendinant bendruosius skaitmeninius vartus ir vienkartinio duomenų pateikimo techninę sistemą palengvinama sklandi tarpvalstybinė prieiga prie informacijos ir procedūrų, o įgyvendinant Vidaus rinkos informacinę sistemą gerinamas valstybių narių institucijų veiklos koordinavimas ir bendradarbiavimas. Siekiant palengvinti politikos įgyvendinimą išnaudojant visas Vidaus rinkos informacinės sistemos galimybes, reikia suteikti daugiau galimybių naudotis Vidaus rinkos informacine sistema ir gerinti sąveikumą. Tai reiškia, kad, be kita ko, bus sukurtas bendras pakartotinai naudojamas Vidaus rinkos informacinės sistemos portalas, kad būtų galima prijungti įmones prie Vidaus rinkos informacinės sistemos, išbandyti šios sistemos pranešimų centrą ir sujungti Vidaus rinkos informacinę sistemą su kitomis sistemomis.

Skaitmeninis gaminių pasas taps pagrindine informacijos apie gaminį atskleidimo ir dalijimosi ja priemone pagal visus naujus ir peržiūrėtus gaminius reglamentuojančius teisės aktus. Pagal Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą skaitmeninis gaminių pasas bus skaitmeninių etikečių, atitikties dokumentų, instrukcijų ir vadovų, tam tikros saugos informacijos, techninių dokumentų ir kitos informacijos, kurios reikalaujama pagal ES teisę, skaitmeninė talpykla ir jau yra įtrauktas į kelis naujus ES teisės aktus. Prieiga prie šios informacijos suteikiama naudojant ant gaminio pritvirtintą duomenų saitą, pavyzdžiui, QR kodą. Tikimasi, kad pirmasis baterijoms skirtas skaitmeninis gaminių pasas pradės veikti 2027 m., ir palaipsniui priemonė bus pradėta taikyti kitų kategorijų gaminiams. Kartu su šia strategija Komisijos priimtais pasiūlymais dėl bendrojo supaprastinimo dokumentų rinkinio siekiama žengti pirmuosius žingsnius, kad gaminius reglamentuojantys ES teisės aktai būtų pritaikyti skaitmeniniam amžiui, taip pat sudarant sąlygas naudojimo instrukcijas pateikti daugiausia elektronine forma ir skaitmenizuojant atitikties deklaracijas. Įgyvendinant bendrąjį

⁷³ 2024 m. E. valdžios lyginamosios analizės priemonė.

dokumentų rinkinį užtikrinama visiška atitiktis deklaracijų skaitmenizacija ir vartotojui palanki naudojimo instrukcijų skaitmenizacija padės greitai sumažinti tiek ekonominės veiklos vykdytojų, tiek valdžios institucijų išlaidas.

Vykdam būsimą NTAS reformą bus visiškai įdiegtas skaitmeninis gaminio pasas, kad būtų įrodyta atitiktis ES gaminius reglamentuojantiems teisės aktams. Taip pat bus įvertintas galimas skaitmeninio gaminio paso IT infrastruktūros naudojimas siekiant suteikti galimybes įmonėms automatiškai pakartotinai naudoti duomenis, kad būtų paprasčiau teikti ataskaitas valdžios institucijoms, o joms jas tikrinti. Taip pat bus ieškoma būdų, kaip skaitmenizuoti produktų sertifikavimo procesus, užtikrinant, kad atitiktis vertinimai būtų valdomi struktūrizuoti ir skaidriai, o tai sutaupytų įmonėms ir valdžios institucijoms laiko ir pinigų.

Dėl kompiuterio neskaitomų duomenų formatų standartizacijos procesai yra mažiau veiksmingi ir brangesni. Dėl to MVĮ sunku prisidėti prie standartų rengimo ir nustatyti tinkamus standartus ir juos taikyti. Kuriant struktūrizuotus, kompiuterio skaitomus ES standartams skirtus duomenų formatus bus užtikrintas didesnis skaidrumas ir įmonėms bus lengviau prisidėti prie standartizacijos proceso. Peržiūrint Standartizacijos reglamentą, šis struktūrizuotas duomenų formatas taps taisykle, kuri padidins veiksmingumą, pagerins standartų naudojimą ir sumažins įmonių išlaidas bei administracinę naštą, taip pat bus rengiami mokymai, kuriais bus padedama įmonėms pereiti prie naujo formato.

Nors naujoji viešųjų pirkimų duomenų erdvė jau teikia naudos, bendrosios rinkos viešųjų pirkimų IT ekosistema tebėra susiskaidžiusi, o keitimasis duomenimis yra neveiksmingas. Tai reiškia, kad nacionalinės duomenų bazės nėra pakankamai sąveikios, todėl mažėja konkurencija, o tiekėjai turi nuolat teikti tą pačią informaciją ir įrodymus. Trumpuoju laikotarpiu viešųjų pirkimų procedūros bus labiau standartizuotos Europos standartizacijos komitetui (CEN) vykdam standartizacijos pavedimą. Persvarstant Viešųjų pirkimų direktyvas, vienkartinio duomenų pateikimo principas turėtų būti įtvirtintas teisės aktuose, kad įmonės galėtų dalyvauti viešuosiuose pirkimuose visoje Europoje ir joms nereikėtų pakartotinai teikti tos pačios informacijos ir įrodymų. Skaitmeninis tapatumo nustatymas taip pat bus įdiegtas viešųjų pirkimų procesuose. Viešojo administravimo skaitmeninė transformacija statybos paslaugų srityje turėtų būti skatinama viešųjų pirkimų procesuose naudojant konkrečias skaitmenines priemones, pavyzdžiui, pastatų informacinio modeliavimo (*Building Information Modeling*, BIM) programinę įrangą.

Elektroninės sąskaitos faktūros yra pagrindinė bendrosios rinkos skaitmeninė priemonė, kurią taikant automatizuojamas sąskaitų tvarkymas ir mainai ir iškart sutaupoma išlaidų. Naudojant elektronines sąskaitas faktūras sudaromos sąlygos automatizuoti PVM ir kitų ataskaitų teikimo prievoles, pavyzdžiui, susijusias su informacijos apie tvarumą teikimu arba muitinės formalumais. ES teisės aktais dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo viešuosiuose pirkimuose skatinamas ES elektroninių sąskaitų faktūrų standartas, tačiau ES įmonės elektronines sąskaitas faktūras taiko ribotai, ES elektroninių sąskaitų faktūrų standartas taikomas retai, trūksta sąveikių sprendimų, o duomenys retai naudojami pakartotinai. Numatytas priemonių rinkinys, kuriuo siekiama užtikrinti Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standarto ir „eDelivery“ techninių specifikacijų sąveikumą ir diegimą, įskaitant Komisijos rekomendaciją integruoti elektroninių sąskaitų faktūrų modulį į visus apskaitos programinės įrangos sprendimus ir atlikti nacionalinių sertifikavimo schemų auditą. Be to,

planuojama išbandyti pakartotinį elektroninių sąskaitų faktūrų duomenų naudojimą teikiant tvarumo ataskaitas ir didinti muitinės skaidrumą susiejant elektroninių sąskaitų faktūrų duomenis su muitinės duomenimis, atsižvelgiant į ES muitinės duomenų platformos plėtrą.

Bendrieji skaitmeniniai vartai, vienkartinio duomenų pateikimo techninė sistema, skaitmeninis gaminio pasas, elektroninės sąskaitos faktūros, būsima Europos verslo dėklė, Verslo registrų sąveikos sistema ir Europos unikalus identifikatorius įmonėms, taip pat įvairios kitos iniciatyvos, kuriomis siekiama supaprastinti keitimąsi duomenimis ir skaitmeninį ataskaitų teikimą, kolektyviai padės sukurti darnią skaitmeninių sprendimų ekosistemą. Naudojant šias priemones siekiama sukurti sinergiją, palengvinančią ir supaprastinančią verslo veiklą ES. Šis tarpusavyje susijusių skaitmeninių priemonių rinkinys ne tik padidins įmonių kasdienį veiksmingumą, bet ir paskatins didesnę ekonominę integraciją ir inovacijas visoje Europoje.

Veiksmai:

- pradėti taikyti Europos verslo dėklę, skirtą paprastam ir skaitmeniniam verslui ES vykdyti (pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, 2025 m. IV ketv.);
- visose valstybėse narėse diegti ES skaitmeninės tapatybės dėkles, kaip saugią, patikimą ir privačią skaitmeninės tapatybės nustatymo priemonę visiems Europoje (2026 m. IV ketv.);
- peržiūrėti Vidaus rinkos informacinės sistemos reglamentą, kad būtų supaprastinta Vidaus rinkos informacinės sistemos išplėtimo įtraukiant naujas sritis procedūra (pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, 2026 m. IV ketv.);
- skaitmenizuoti atitikties deklaracijas ir tam tikrus kitus gaminių dokumentus (pasiūlymai dėl bendrųjų duomenų rinkinių, pateikiami kartu su strategija);
- iš dalies pakeisti ES teisės aktus, kad būtų išplėstas skaitmeninio gaminio paso, kaip skaitmeninės talpyklos, naudojimas su gaminiiais susijusiai informacijai teikti (atliekant NTAS peržiūrą, 2026 m. II ketv.) ir užtikrinti jo techninį diegimą;
- į peržiūrėtą standartizacijos ir viešųjų pirkimų teisinę sistemą įtraukti skaitmenizacijos nuostatas (2026 m. II ketv. ir 2026 m. IV ketv.);
- peržiūrėti elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo viešuosiuose pirkimuose *acquis* ir dabartinę direktyvą paversti reglamentu, o ES elektroninių sąskaitų faktūrų standartą padaryti privalomu viešuosiuose pirkimuose (2026 m. IV ketv.).

5 skyrius. Bendrosios rinkos taisyklių laikymosi užtikrinimas

Europos rinka gali suteikti svertą dėl masto tik tada, jei ji yra tikra bendroji rinka. Net ir geriausiomis taisyklėmis neįmanoma pasiekti savo tikslų, jei jos nėra įgyvendinamos ar taikomos pažangiai ir vienodai. Dėl veiksmingo, aktyvaus ir greito tų taisyklių vykdymo užtikrinimo užtikrinama, kad bendrosios rinkos nauda įmonėms ir piliečiams taptų apčiuopiama realybe. Tiek E. Letta pranešime, tiek M. Draghi pranešime raginama geriau užtikrinti bendrosios rinkos veikimą.

Už tinkamą bendrosios rinkos taisyklių taikymą ir vykdymo užtikrinimą bendrai atsako Komisija ir valstybės narės, įskaitant nacionalinio, regioninio ir savivaldybių lygmens valdžios institucijas. Be aukšto lygio bendrosios rinkos šerpų paskyrimo, labai svarbu, kad valstybės narės stiprintų savo nacionalinius bendrosios rinkos atitikties užtikrinimo pajėgumus,

visų pirma spęstų atskirus klausimus, iškeltus dėl nacionalinių priemonių ar praktikos, kurios laikomos nesuderinamomis su bendrąja rinka, ir padėtų įmonėms ir piliečiams greitai, lengvai prieinamomis ir veiksmingomis priemonėmis pasinaudoti savo bendrosios rinkos laisvėmis. Valstybės narės papildė Komisijos, kaip Sutarčių sergėtojos, vaidmenį ir užtikrina bendrą atsakomybę už bendrąją rinką, kaip aprašyta 1 skyriuje.

Naujų bendrosios rinkos kliūčių prevencija

Prevencija geriau nei gydymas. Ji prasideda iškart valstybei narei pradėjus svarstyti naują taisyklę. Labiau nei bet kada anksčiau tai turi būti prioritetas kiekvienoje valstybėje narėje siekiant kovoti su tolesniu bendrosios rinkos susiskaidymu, puoselėti geresnę atitikties kultūrą ir stiprinti naujų reguliavimo kliūčių prevenciją. Svarbiausios prevencinės priemonės yra pranešimai pagal Bendrosios rinkos skaidrumo direktyvą⁷⁴ ir Paslaugų direktyvą⁷⁵. Be to, Proporcingumo patikros direktyvoje⁷⁶ numatyti naujų reglamentuojamų profesinių paslaugų reglamentavimo valstybėse narėse *ex ante* proporcingumo vertinimai. Šiomis priemonėmis užtikrinamas naujų nacionalinių taisyklių skaidrumas ir sudaromos sąlygos diskutuoti su valstybėmis narėmis, kad būtų užtikrintas išsamus jų poveikio bendrajai rinkai vertinimas ir užkirstas kelias naujoms kliūtims. Prireikus bus stiprinamos esamos prevencinės priemonės, visų pirma didinant skaidrumą ir konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis.

Siekiant apriboti tokias kliūtis tik tiek, kiek tikrai būtina teisėtiems viešiesiems interesams apsaugoti, labai svarbu nuodugniai įvertinti planuojamas nacionalines taisykles, kurios galėtų sukurti kliūčių bendrojoje rinkoje. Šiuo atžvilgiu lemiamas vaidmuo tenka proporcingumui. Valstybės narės, prieš priimdamos nacionalines taisykles, atlieka išsamų proporcingumo vertinimą. Komisija užtikrins reguliarią ir nuodugnią tokių vertinimų stebėseną, visų pirma tais atvejais, kai ES teisėje jiems nustatytos konkrečios taisyklės ar procedūros⁷⁷.

Bendradarbiavimas siekiant sumažinti bendrosios rinkos kliūtis

Glaudus valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimas yra labai svarbus siekiant veiksmingai įgyvendinti bendrosios rinkos taisykles ir pašalinti esamas kliūtis. Pagrindinės platformos, kurios sudaro sąlygas struktūrizuotam bendradarbiavimui, yra SOLVIT tinklas⁷⁸, kuriame padedama spręsti atskirus atvejus, kai piliečiai ir įmonės susiduria su kliūtimis persikeldami ar vykdydami verslą tarpvalstybiniu mastu, ir Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupė (SMET)⁷⁹.

Nors SOLVIT ir SMET pasiteisino, turime toliau stiprinti ir plėsti savo darbą ir išvadas paversti konkrečiais tolesniais veiksmais. Valstybės narės turėtų stiprinti savo SOLVIT centrus, daugiausia dėmesio skirdamos personalui, ekspertinėms žinioms, kontaktinių asmenų tinklui ir gebėjimams daryti įtaką kitoms nacionalinėms valdžios institucijoms. Komisija šalis SOLVIT nustatytas bendrosios rinkos kliūtis, be kita ko, prireikus pradės pažeidimo

⁷⁴ Direktyva (ES) 2015/1535.

⁷⁵ Direktyva 2006/123/EB.

⁷⁶ Direktyva (ES) 2018/958.

⁷⁷ Pavyzdžiui, Proporcingumo patikros direktyvoje (Direktyva (ES) 2018/958).

⁷⁸ Daugiau informacijos galima rasti [SOLVIT interneto svetainėje](#).

⁷⁹ Žr. 20 išnašą.

nagrinėjimo procedūras, ir toliau teiks ataskaitas apie SOLVIT nagrinėjamus atvejus, be kita ko, būsimose metinėse vykdymo užtikrinimo ir įgyvendinimo pažangos ataskaitose Europos Parlamentui ir Tarybai. SMET bus sustiprinta, kad būtų veiksmingiau šalinamos didžiausios kliūtys prekėms, paslaugoms, žmonėms ir kapitalui bendrojoje rinkoje, trukdančios ES konkurencingumui. Tai bus daroma per metinį aukšto lygio politinį susitikimą⁸⁰. Be to, Komisija atidžiai išnagrinės SMET darbo rezultatus. Jei kliūtys nebus pakankamai pašalintos, ji ims konkrečių tolesnių veiksmų, pavyzdžiui, pradės pažeidimo nagrinėjimo procedūras, jei kliūtis yra susijusi su ES teisės pažeidimu, atliks teisės aktų peržiūrą arba parengs naują teisės aktą, jei kliūtis atsiranda dėl ES taisyklių nebuvimo arba neaiškumo.

Veiksmingi teisiniai veiksmai, jei reikia

Siekiant strategiškai užtikrinti bendrosios rinkos taisyklių vykdymą, svarbu imtis veiksmingų, aktyvių ir greitų teisinių veiksmų. Pažeidimo nagrinėjimo procedūros yra Komisijai patikėta veiksminga priemonė, kuria siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrosios rinkos taisyklių. Komisijai nusprendus pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras dėl bendrosios rinkos taisyklių pažeidimų, ji jas paspartins tiek viduje, tiek palaikydama dialogą su valstybėmis narėmis. Pažeidimo nagrinėjimo procedūros bus vykdomos kartu su skaidria komunikacija ir aiškiais paaiškinimais apie siekiamus tikslus, tikėtiną sprendimų dėl pažeidimo naudą ir rezultatus, pasiektus tais atvejais, kai procesas užbaigiamas.

Svarbiausia bus nustatyti strateginius vykdymo užtikrinimo prioritetus. Be vykdymo užtikrinimo reaguojant į didelius ES teisės pažeidimus, kuriuos nurodė suinteresuotieji subjektai, daugiausia dėmesio bus skiriama aktyviam ir strateginiam bendrosios rinkos taisyklių vykdymo užtikrinimui. Komisija nustatys prioritетines politikos sritis ir pateiks jas metinėje bendrosios rinkos vykdymo užtikrinimo darbotvarkėje, atliks sistemingą bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimo ir taikymo šiose srityse tyrimą ir prireikus koordinuotai pradės pažeidimo nagrinėjimo procedūras.

Veiksmai:

- pasiūlyti Bendrosios rinkos kliūčių prevencijos aktą (prireikus 2027 m. III ketv., remiantis esamų prevencinių priemonių veikimo vertinimu).
- sušaukti pirmąjį aukšto lygio bendrosios rinkos susitikimą (2025 m. IV ketv.);
- surengti pirmąjį SMET metinį aukšto lygio politinį susitikimą (2025 m. IV ketv.);
- stiprinti nacionalinius SOLVIT centrus ir visą tinklą, kad būtų veiksmingiau sprendžiamos problemos ir geriau remiami verslo modeliai (2025 m. IV ketv.);
- Komisijai ir valstybėms narėms imtis sistemingų tolesnių veiksmų, susijusių su SOLVIT nustatytomis struktūrinėmis problemomis ir kliūtimis, dėl kurių SMET pastangos nebuvo sėkmingos (nuo 2025 m. II ketv.);
- pristatyti pirmąją metinę bendrosios rinkos vykdymo užtikrinimo darbotvarkę (2026 m. I ketv., bus susieta su metinės bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitos paskelbimu).

⁸⁰ Daugiau informacijos apie SMET metinį aukšto lygio politinį susitikimą pateikiama 1 skyriuje „Šalinti kliūtis – dėti dvigubas pastangas siekiant įveikti „Siaubingąjį dešimtą““.

Išvada

Atsižvelgdami į neeilinį pasaulinio masto neapibrėžtumą, turime išnaudoti visą savo Europos rinkos potencialą. Bendroji rinka sukurta daugiau kaip prieš trisdešimt metų siekiant sukurti Europos socialinę rinkos ekonomiką ir suburti gerovėje gyvenančius mūsų žmones. Nuveikėme jau daug. Tačiau galime ir privalome dėti daugiau pastangų, kad būtų pašalintos kliūtys, supaprastintos taisyklės ir sudarytos sąlygos įmonėms augti. Saugoti ES piliečius ir įmones nuo nesąžiningos konkurencijos, rizikos ir nenusėjamų pasaulinių neramumų ir toliau kurti teisinę valstybę, nuspėjamumą ir teisiniu tikrumu grindžiamą sistemą. Būtent Europos rinka suteikia mums galimybę stiprinti savo vidaus vertės grandines.

Stipri bendroji rinka suteikia Europai tvirtą balsą visame pasaulyje, o ES tebėra stipri ir patikima bendraminčių šalių partnerė tiek visame pasaulyje⁸¹, tiek pačiame regione. Bendrojoje rinkoje jau dalyvauja EEE ir ELPA šalys, ir Komisija siūlo struktūrinę sistemą, kad būtų skatinama Vakarų Balkanų, Ukrainos ir Moldovos įtrauktis. Ši bendrosios rinkos magistralė apimtų glaudesnę reguliavimo suderinimą ir palankesnių sąlygų jų pramonės integracijai į Europos vertės grandines sudarymą iki visiško įstojimo į ES. Be to, nors ES yra ir liks viena iš atviriausių ekonomikų, pasaulinę prekybą iš esmės keičia nesąžininga praktika, nepagrįsti tarifai ir iškraipymą sukeliančios kai kurių trečiųjų šalių subsidijos. Siekdama atkurti vienodas sąlygas ir atsižvelgdama į tai, kad bendroji rinka negali būti valstybės nulemtų perteklinių pajėgumų eksporto paskirties vieta ir prekybos srautų nukreipimas, ES prireikus visapusiškai naudosis prekybos gynybos priemonėmis (įskaitant apsaugos priemones) ir pagrįstais tarifais.

Tolesnis Europos rinkos plėtojimas yra bendras siekis. Komisija įgyvendins šioje strategijoje nustatytus veiksmus ir pasinaudos visomis turimomis priemonėmis, kad užtikrintų bendrosios rinkos taisyklių laikymąsi, be kita ko, prireikus pradės pažeidimo nagrinėjimo procedūras. Raginame Europos Parlamentą ir Tarybą dirbti kartu ir teikti pirmenybę pasiūlymų dėl bendrosios rinkos priėmimui. Kartu turėtume siekti, kad iki 2030 m. būtų sukurta modernizuota ir skaitmeninė Europos rinkos sistema.

Valstybėms narėms tenka pagrindinis vaidmuo, nes kasdienis ES taisyklių taikymas yra jų rankose. Todėl labai svarbu, kad valstybės narės savo politiką ir teisės aktus suderintų su mūsų bendrais tikslais ir taisyklėmis, kad įmonėms būtų lengviau vykdyti veiklą visoje Europos rinkoje.

Europos Vadovų Taryba paskelbė, kad ji įvertins pažangą, padarytą toliau plėtojant Europos rinką, ir užtikrins politinę paramą. Komisija yra pasirengusi remti šias pastangas ir savo metinėje bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitoje pateiks naujausią informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant šią strategiją, įskaitant pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius.

⁸¹ Komisija toliau bendradarbiaus su Jungtine Karalyste, Kanada, Japonija, Pietų Korėja ir kitomis panašiai mąstančiomis šalimis, visų pirma sudarydama laisvosios prekybos susitarimus ir tikslingesnes bei lankstesnes partnerystes.

